II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
της 2ας Ιουνίου 1999
σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ιταλία υπέρ της Seleco SpA

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(1999) 1524]

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2000/536/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1, στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Με επιστολή που καταχωρίστηκε στις 30 Μαρτίου 1994, η αυτόνομη περιφέρεια Friuli Venezia Giulia κοινοποίησε στην Επιτροπή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 88 παράγραφος 3, της συνθήκης ΕΚ, το κείμενο του περιφερειακού νόμου αριθ. 47/94 σχετικά με έκτακτες ενισχύσεις υπέρ της επιχείρησης Seleco SpA του Pordenone (στο εξής «Seleco»).

(2) Με επιστολές της 12ης Απριλίου 1994 και της 26ης Ιουλίου 1994 η Επιτροπή ζήτησε από τις ιταλικές αρχές συμπληρωματικές πληροφορίες. Η Ιταλία δεν απάντησε στις επιστολές αυτές. Από στοιχεία που δημοσιεύθηκαν στον τύπο, η Επιτροπή πληροφορήθηκε ότι στις 6 Αυγούστου 1994 η κοινοποιηθείσα πράξη είχε ήδη τεθεί σε εφαρμογή προτού η ίδια αποφανθεί σχετικά. Στη συνέχεια, στις 18 Αυγούστου 1994 η ενίσχυση διεγράφη από το μητρώο κοινοποιηθεισών ενισχύσεων και καταχωρίστηκε στο μητρώο μη κοινοποιηθεισών ενισχύσεων με αριθμό NN 92/94. Εξάλλου, η Επιτροπή είχε επίσης πληροφορηθεί ότι η εταιρεία Ristrutturazione Elettronica SpA (στο εξής «REL») είχε παραιτηθεί εν μέρει από τις απαιτήσεις της έναντι της Seleco βάσει συμφωνίας κάλυψης των ζημιών του οικονομικού έτους 1993 που υπεγράφη το 1994.

(3) Ελλείψει συμπληρωματικών πληροφοριών εκ μέρους των ιταλικών αρχών και εξαιτίας των αμφιβολιών όσον αφορά το συμβιβάσιμο των εν λόγω ενισχύσεων με την κοινή αγορά, η Επιτροπή αποφάσισε στις 27 Σεπτεμβρίου 1994 να κινήσει τη διαδικασία η οποία προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης σχετικά με τα εν λόγω μέτρα.

(4) Η κίνηση της διαδικασίας κοινοποιήθηκε στις ιταλικές αρχές με επιστολή της 10ης Οκτωβρίου 1994. Η Ιταλία υπέβαλε τις παρατηρήσεις της με επιστολή της 27ης Μαρτίου 1995. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους μέσω δημοσίευσης της ίδιας επιστολής στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ([1]). Η δημοσίευση αυτή δεν προκάλεσε αντιδράσεις τρίτων.

(5) Με επιστολές με ημερομηνίες 26 Οκτωβρίου 1994, 30 Ιανουαρίου 1995, 19 Απριλίου 1995, 7 Ιουλίου 1995, 25 Αυγούστου 1995 και 19 Νοεμβρίου 1996 η Επιτροπή ζήτησε αναλυτικότερες πληροφορίες από τις ιταλικές αρχές. Οι πληροφορίες αυτές ελήφθησαν στις 10 Νοεμβρίου 1994, 31 Μαρτίου 1995, 27 Ιουνίου 1995, 19 Δεκεμβρίου 1995, 22 Ιουνουαρίου 1996, 5 Δεκεμβρίου 1996, 11 Φεβρουαρίου 1997. Στις 22 Νοεμβρίου 1995 παρασχέθηκαν συμπληρωματικές πληροφορίες σε συνεδρίαση που διεξήχθη μεταξύ των εκπροσώπων της Επιτροπής και της ιταλικής κυβέρνησης.

([1]) ΕΕ C 373 της 29.12.1994, σ. 5.

(6) Όταν η Επιτροπή ετοιμαζόταν να περατώσει την παρούσα διαδικασία, πληροφορήθηκε, πάντοτε μέσω του τύπου, ότι είχαν πραγματοποιηθεί και άλλες δημόσιες παρεμβάσεις υπέρ της Seleco. Με επιστολή της 19ης Νοεμβρίου 1996, η Επιτροπή ζήτησε από τις ιταλικές αρχές αναλυτικότερες πληροφορίες όσον αφορά τις παρεμβάσεις αυτές. Οι απαντήσεις των ιταλικών αρχών παρελήφθησαν από την Επιτροπή στις 5 Δεκεμβρίου 1996 και στις 11 Φεβρουαρίου 1997. Οι πληροφορίες που περιείχαν οι επιστολές αυτές οδήγησαν την Επιτροπή, μέσω απόφασης της 3 Φεβρουαρίου 1998, να επεκτείνει τη διαδικασία του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης σχετικά με τα νέα μέτρα.

(7) Η Επιστολή με την οποία πληροφορήθηκαν οι ιταλικές αρχές την επέκταση της διαδικασίας εστάλη στις 18 Φεβρουαρίου 1998. Η Ιταλία δεν υπέβαλε τις παρατηρήσεις της σχετικά με την επέκταση της διαδικασίας εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση μέσω δημοσίευσης της ανωτέρω επιστολής στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* [2]. Η Επιτροπή δεν έλαβε καμία σχετική παρατήρηση από τρίτους.

(8) Ελλείψει απάντησης από τις ιταλικές αρχές, στις 15 Ιουλίου 1998 εστάλη υπόμνηση στην οποία ανακοινώθηκε ότι θα εκδοθεί διαταγή σε περίπτωση που δεν παραληφθεί σύντομα η απάντησή τους. Στις 30 Ιουλίου 1998 οι ιταλικές αρχές ζήτησαν παράταση της προθεσμίας που έληξε στις 4 Σεπτεμβρίου 1998.

(9) Κατόπιν πολλών επίσημων και άτυπων υπομνήσεων, οι ιταλικές αρχές, με επιστολή της 21ης Σεπτεμβρίου 1998, ανακοίνωσαν στην Επιτροπή ότι η Seleco κήρυξε πτώχευση στις 17 Απριλίου 1997, δηλαδή δέκα μήνες πριν από την κοινοποίηση της επέκτασης της διαδικασίας. Κατόπιν αυτής της γνωστοποίησης, η Επιτροπή, με επιστολή της 29ης Σεπτεμβρίου 1998, ζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία εκκαθάρισης της Seleco. Δεδομένου ότι οι πληροφορίες που ελήφθησαν στις 17 Νοεμβρίου 1998 ήταν ελλιπείς, η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση διαταγής στις 2 Δεκεμβρίου 1998 [3], για να αποκτήσει τις ελλείπουσες πληροφορίες. Η απάντηση των ιταλικών αρχών στην εν λόγω διαταγή ελήφθη από την Επιτροπή με επιστολή της 18 Ιανουαρίου 1999. Με επιστολή της 28ης Απριλίου 1999 ζητήθηκαν συμπληρωματικές διευκρινίσεις από τις ιταλικές αρχές. Η απάντηση της ιταλικής κυβέρνησης ελήφθη την 21η Μαΐου 1999.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

II.1. **Ο αποδέκτης**

(10) Η εταιρεία Seleco, η οποία είναι εγκατεστημένη στο Pordenone (Friuli-Venezia Giulia), ασκούσε δραστηριότητες στην αγορά ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης και ειδικότερα σε τρεις τομείς: στις έγχρωμες τηλεοράσεις, στους αποκωδικοποιητές κρυπτογραφημένων προγραμμάτων (τομέας συνδρομητικής τηλεόρασης) και στα λεγόμενα «επαγγελματικά» προϊόντα (μηχανήματα προβολής εικόνων βίντεο και μόνιτορ). Όπως και άλλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα στην Ιταλία, η Seleco λάμβανε τακτικά κρατικές ενισχύσεις κατά τη διάρκεια των τελευταίων δέκα ετών μέσω της REL [4].

(11) Η δραστηριότητα του ομίλου Seleco (στο εξής «ο όμιλος») επικεντρωνόταν κυρίως στην Ιταλία με θυγατρικές στη Μάλτα, στην Ισπανία (μέχρι το τέλος του 1993), στη Γερμανία και στις Κάτω Χώρες. Οι πωλήσεις του ομίλου κάλυπταν ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και τις χώρες του ΕΟΧ.

(12) Στον ακόλουθο πίνακα παρατίθενται ο κύκλος εργασιών του ομίλου, τα κέρδη του και το εταιρικό του κεφάλαιο (από το 1993):

(σε δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες)

	Κύκλος εργασιών	Κέρδη (ζημίες)	Εταιρικό κεφάλαιο
1989	334	(25,3)	—
1990	384	(11,4)	—
1991	351	2,4	—
1992	323	0,5	—
1993	374	(77,5)	54,5
1994	266	(41,6)	45
1995	254	(64,2)	32,7

(13) Τα αποτελέσματα του 1996 δεν κοινοποιήθηκαν. Η κατανομή του κύκλου εργασιών του 1993 έχει ως εξής: έγχρωμες τηλεοράσεις 75 %, αποκωδικοποιητές 6 % και μηχανήματα προβολής εικόνων βίντεο 4 %.

(14) Στις 17 Απριλίου 1997 το δικαστήριο κήρυξε την πτώχευση της Seleco. Το παθητικό της εταιρείας ήταν περίπου 154 δισ. ITL, εκ των οποίων μόνο το 43 % καλυπτόταν από δικαίωμα προτεραιότητας. Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή μόλις στις 21 Σεπτεμβρίου 1998, κατόπιν πολλών υπομνήσεων για να αποκτηθούν οι πληροφορίες που είχαν ζητηθεί στο πλαίσιο της επέκτασης της διαδικασίας.

II.1.1. **Η αύξηση κεφαλαίου του 1994**

(15) Στις 31 Δεκεμβρίου 1993, το κεφάλαιο της Seleco ανερχόταν σε 54,48 δισ. ITL και ανήκε στις εταιρείες SOFIN, REL και Friulia SpA (στο εξής «Friulia») με τα ακόλουθα ποσοστά:

	Κεφάλαιο (σε εκατ. ITL)	% επί του συνόλου των μετοχών
SOFIN SpA	20 157	37
Friulia SpA	2 000	3,7
REL SpA	32 320	59,3
Σύνολο	54 477	100

[2] ΕΕ C 155 της 20.5.1998, σ. 10.
[3] Δεν δημοσιεύθυκε ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα.
[4] Κρατικός οργανισμός για την αναδιάρθρωση του τομέα των ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης στην Ιταλία, η δραστηριότητα του οποίου αποτέλεσε το αντικείμενο των αποφάσεων της 17ης Ιανουαρίου 1984 και της 17ης Σεπτεμβρίου 1985. Με την απόφαση της 20ής Μαΐου 1992 (ΕΕ C 166 της 3.7.1992, σ. 6) η Επιτροπή ενέκρινε τις ενισχύσεις που χορήγησε η REL σε δώδεκα περίπου επιχειρήσεις που ανήκαν στον τομέα των ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης, η σημαντικότερη από τις οποίες ήταν η Seleco SpA.

(16) Η SOFIN SpA ήταν ιδιωτική εταιρεία, η Friulia είναι εταιρεία χρηματοδότησης εξ ολοκλήρου ελεγχόμενη από την περιφέρεια Friuli-Venezia Giulia, έχει δε ως αποστολή την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της περιφέρειας, και η REL είναι εταιρεία που συστήθηκε το 1982 και ελέγχεται από το Υπουργείο Βιομηχανίας, Εμπορίου και Βιοτεχνίας. Στόχος της τελευταίας εταιρείας ήταν η αναδιοργάνωση του τομέα ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης μέσω σύστασης εταιρειών, ανάληψης συμμετοχών και χρηματοδοτήσεων υπέρ των επιχειρήσεων στις οποίες συμμετείχε.

(17) Στο παρελθόν η Επιτροπή είχε ήδη την ευκαιρία να αποφανθεί σχετικά με τη δραστηριότητα της REL. Ειδικότερα, με απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 1984, η Επιτροπή ζήτησε από την ιταλική κυβέρνηση να καταργήσει το καθεστώς αναδιάρθρωσης του τομέα ηλεκτρονικών ειδών που είχε ως επίκεντρο τη REL.

(18) Με απόφαση της 20ης Μαΐου 1992 ([5]) η Επιτροπή, περατώνοντας τη διαδικασία που είχε κινηθεί στις 16 Ιουλίου 1991, απαίτησε από τις ιταλικές αρχές να εκκαθαριστεί η REL και έλαβε υπόψη τη δέσμευση της ιταλικής κυβέρνησης ότι οι μετοχές που κατείχε η εν λόγω εταιρεία στις επιχειρήσεις του τομέα θα εκχωρηθούν σε ιδιώτες μετόχους.

(19) Το οικονομικό έτος 1993 ήταν ακόμη δυσκολότερο για τον όμιλο Seleco από ό,τι τα προηγούμενα έτη. Πράγματι, το καθαρό αποτέλεσμα της εκμετάλλευσης εμφάνιζε ζημίες ύψους 77,5 δις ITL, δηλαδή ποσό κατά πολύ μεγαλύτερο από τα ίδια κεφάλαιά της (60,6 δισ. ITL). Όμως, η ιταλική νομοθεσία προβλέπει ότι, σε παρόμοιες περιστάσεις, οι μέτοχοι πρέπει να προβούν στην εκκαθάριση της εταιρείας ή στη μείωση του κεφαλαίου της καλύπτοντας τις ζημίες της και προβαίνοντας σε αύξηση κεφαλαίου σε περίπτωση μη εκκαθάρισης. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του 1993, οι μέτοχοι είχαν προτιμήσει την πρώτη εναλλακτική λύση, δηλαδή την εκκαθάριση της Seleco (απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της 1ης Φεβρουαρίου 1994).

(20) Ωστόσο, η ανακοίνωση των μέτρων αυτών προκάλεσε την έντονη δυσαρέσκεια των εργαζομένων, οι οποίοι εμπόδισαν τη συνέχιση της διαδικασίας εκκαθάρισης. Οι εκδηλώσεις που οργανώθηκαν ανάγκασαν τις εθνικές και τοπικές δημόσιες αρχές να παρέμβουν στην υπόθεση, προκειμένου να τροποποιήσουν οι μέτοχοι την απόφασή τους. Από την ετήσια έκθεση του 1993, η οποία παραθέτει επίσης τα γεγονότα που συνέβησαν τους πρώτους μήνες του 1994, προκύπτει ότι, κατόπιν της παρέμβασης των δημόσιων αρχών, οι μέτοχοι συμφώνησαν να αυξήσουν το κεφάλαιο της εταιρείας, αφού προηγουμένως κάλυπταν τις ζημίες. Πρέπει να σημειωθεί ότι η συμφωνία αυτή επισημοποιήθηκε μέσω οδηγίας του ιταλικού Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία κοινοποιήθηκε στη συνέχεια στην εταιρεία.

(21) Βάσει της εν λόγω συμφωνίας, η REL υποχρεώθηκε να καλύψει όλες τις ζημίες που υπερέβαιναν το εταιρικό κεφάλαιο, συμπεριλαμβανομένων των μεριδίων που θα έπρεπε να καλύψουν οι άλλοι μέτοχοι, παραιτούμενη εν μέρει από τις απαιτήσεις της έναντι της Seleco (16,8 δισ. επί συνόλου 82 δισ. ITL). Η REL δέχθηκε την εν λόγω μερική παραίτηση από τις απαιτήσεις της υπό τον όρο ότι οι υπόλοιποι μέτοχοι θα αποκαθιστούσαν το κεφάλαιο της Seleco μέχρι του ποσού των 45 δισ. ITL. Έτσι η Friulia εισέφερε 13 δισ. ITL και η SOFIN 19 δισ. ITL. Το υπόλοιπο ποσό, ύψους 10,5 δισ. ITL, καλύφθηκε από όμιλο τραπεζών, ιδιωτικών κατά το πλείστον, κατ' αναλογία των απαιτήσεών τους έναντι της Seleco (162 δισ. ITL, 40 % του συνολικού χρέους).

(22) Το νέο κεφάλαιο κατανεμόταν ως εξής:

	Κεφάλαιο (σε εκατ. ITL)	% επί του συνόλου των μετοχών
SOFIN SpA	19 190	42,64
Friulia SpA	13 000	28,89
Τράπεζες	10 500	23,33
Εργαζόμενοι του ομίλου	2 310	5,13
Σύνολο	45 000	100

II.1.2. **Η αύξηση κεφαλαίου του 1996**

(23) Το οικονομικό έτος 1994 ήταν εξίσου δύσκολο για την εταιρεία με το προηγούμενο. Λόγω της καθυστέρησης της αύξησης του κεφαλαίου (τέλος Αυγούστου), η παραγωγική δραστηριότητα διεκόπη επί οκτώ εβδομάδες, ο αριθμός των εργαζομένων μειώθηκε κατά 336 άτομα (από 1 424 σε 1 088) και πέντε θυγατρικές πτώχευσαν. Η εταιρεία εμφάνισε ζημίες ύψους 39,2 δισ. ITL.

(24) Στο τέλος του οικονομικού έτους 1995, η Seleco εμφάνισε και πάλι ζημίες ύψους 64,2 δισ. ITL, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα, για άλλη μία φορά, τη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου (3,9 δισ. ITL) κάτω από το νόμιμο όριο. Τα άσχημα αυτά αποτελέσματα οφείλονταν στην εκ νέου διακοπή της παραγωγής επί 50 ημέρες και στην οριστική διακοπή της λειτουργίας τριών θυγατρικών που πτώχευσαν. Ο αριθμός των εργαζομένων μειώθηκε περαιτέρω φθάνοντας τα 821 άτομα.

(25) Οι μέτοχοι βρέθηκαν και πάλι στην ίδια κατάσταση με το 1994 και έπρεπε να διαλέξουν για άλλη μια φορά μεταξύ της εκκαθάρισης της εταιρείας ή της αύξησης του κεφαλαίου της. Αποφάσισαν να επανασυστήσουν το εταιρικό κεφάλαιο μέχρι του ποσού των 32,7 δισ. ITL, ενώ ένας νέος μέτοχος, η ιδιωτική εταιρεία SOREC, εισέφερε τα απαραίτητα 28,8 δισ. ITL.

(26) Το Φεβρουάριο του 1996 το κεφάλαιο της Seleco παρουσίαζε την ακόλουθη διάρθρωση:

	Κεφάλαιο (σε εκατ. ITL)	% επί του συνόλου των μετοχών
SOREC	28 800	87,91
SOFIN	1 710	5,22
Friulia SpA	1 144	3,49
Τράπεζες	924	2,82
Εργαζόμενοι	181	0,56
Σύνολο	32 759	100

([5]) Βλέπε υποσημείωση 4.

(27) Η παρέμβαση του νέου ιδιώτη επενδυτή συνδυάστηκε με συμπληρωματική δημόσια παρέμβαση της REL που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Επρόκειτο για την την εξαγορά προς 20 δισ. ITL του εναπομένοντας χρέους ύψους 65,2 δισ. ITL που είχε η εταιρεία έναντι της REL. Η πράξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα για τη Seleco υπεραξία («sopravvenienza attiva») ύψους 48,5 δισ. ITL. Ωστόσο, παρά τις δύο αυτές πράξεις, το εταιρικό κεφάλαιο παρέμενε χαμηλότερο από το νόμιμο όριο λόγω των σωρευθεισών ζημιών.

(28) Καθότι οι παρεμβάσεις αυτές δεν ήταν αρκετές για να διασφαλίσουν, από νομική άποψη, τη συνέχιση της δραστηριότητας, κατέστησαν απαραίτητες και άλλες παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν υπό μορφή: i) ομολογιακού δανείου ύψους 12 δισ. ITL που εκδόθηκε από τη Seleco και καλύφθηκε από όμιλο τραπεζών, ιδιωτικών στην πλειονότητά τους, ii) μετατρέψιμου δανείου 12 δισ. ITL που χορήγησε η Friulia, iii) πώλησης των μετοχών της Seleco Multimedia srl (στο εξής «Multimedia») έναντι 20 δισ. ITL.

(29) Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του 1995, που καλύπτει και ένα αρκετά μεγάλο μέρος του 1996, παρά την αύξηση κεφαλαίου του Φεβρουαρίου του 1996 και παρά τις προαναφερθείσες έκτακτες πράξεις, η κατάσταση της Seleco παρέμενε προβληματική. Το καθαρό αποτέλεσμα εκμετάλλευσης του οικονομικού έτους 1996, που παρέμενε αρνητικό, δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή. Στη συνέχεια, στις 17 Απριλίου 1997, το δικαστήριο κήρυξε την πτώχευση της Seleco.

II.1.3. **Η σύσταση της Multimedia**

(30) Η εταιρεία Multimedia είχε συσταθεί με κεφάλαιο 20 εκατ. ITL το 1995 από τον βασικό ιδιώτη μέτοχο της Seleco κ. Rossignolo. Το Μάρτιο του 1996 η Seleco, της οποίας βασικός μέτοχος (87,9 % των μετοχών) ήταν η SOREC, ιδιωτική εταιρεία που ανήκε στον εν λόγω κ. Rossignolo, συγκέντρωσε στη Multimedia τις αποδοτικότερες δραστηριότητές της (μηχανήματα προβολής εικόνων βίντεο και μόνιτορ) εισφέροντας στην τελευταία κεφάλαιο 29 δισ. ITL και αποκτώντας την πλήρη κυριότητά της. Έτσι η Multimedia έγινε Seleco Multimedia srl. Τον Ιούλιο του 1996, η Seleco, 9 μήνες πριν από την πτώχευσή της, πώλησε το 33,33 % των μετοχών της Seleco Multimedia srl στην Italtel (εταιρεία με κεφάλαιο δημόσιο κατά 50 % και ιδιωτικό κατά 50 %), τη μοναδική άλλη εταιρεία στην Ιταλία που παρήγαγε προϊόντα του ίδιου είδους, και το 33,33 % στην Friulia. Τα δύο πακέτα μετοχών πωλήθηκαν έναντι 10 δισ. ITL έκαστο. Η Seleco μεταβίβασε το υπόλοιπο 33,33 % στην Finanziaria Elettronica srl, εικονική εταιρεία ελεγχόμενη κατά 99 % από την ίδια. Το πακέτο μετοχών (33,33 % του κεφαλαίου) της Seleco Multimedia srl που ήλεγχε η Seleco μέσω της εταιρείας Finanziaria Elettronica srl πωλήθηκε στην ιδιωτική εταιρεία Formenti SpA κατά την αναγκαστική εκποίηση που πραγματοποιήθηκε στις 20 Δεκεμβρίου 1997 στο πλαίσιο της εκκαθάρισης της Seleco.

II.2. **Τα μέτρα που καλύπτει η παρούσα διαδικασία**

(31) Τα μέτρα που αποτελούν αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας είναι τα ακόλουθα:

— η μερική παραίτηση της REL από τις απαιτήσεις της έναντι της Seleco S.p.a. (16,8 δισ. ITL επί 82 δισ. ITL) που πραγματοποιήθηκε το 1994,

— η μετατροπή απαιτήσεων ύψους 6 δισ. ITL σε μετοχές της Seleco και η εισφορά νέου κεφαλαίου ύψους 7 δισ. ITL από τη Friulia (κεφάλαια του δημοσίου) στο πλαίσιο της αύξησης κεφαλαίου του 1994,

— η συμμετοχή ομίλου τραπεζών, κατά το πλείστον ιδιωτικών, στην αύξηση κεφαλαίου της Seleco το 1994 με 10,5 δισ. ITL,

— η εξαγορά, τον Ιούλιο του 1996, έναντι 20 δισ. ITL των εναπομενουσών απαιτήσεων ύψους 66 δισ. ITL που είχε η REL έναντι της Seleco,

— το μετατρέψιμο δάνειο ύψους 12 δισ. ITL που χορήγησε τον Απρίλιο του 1996 η Friulia, με την εγγύηση ενεχύρου στα τέσσερα βιομηχανικά σήματα της Seleco, (Seleco, Brionvea, Elbe και Tandberg), για περίοδο πέντε ετών και με επιτόκιο 7 %,

— το μετατρέψιμο ομολογιακό δάνειο ύψους 12 δισ. ITL που χορήγησε το 1996 όμιλος τραπεζών, κατά το πλείστον ιδιωτικών, για περίοδο τεσσάρων ετών και δέκα μηνών με επιτόκιο 5 %,

— η αγορά από την Friulia και την Italtel αντιστοίχως ενός τρίτου των μετοχών της εταιρείας Multimedia καταβάλλοντας 10 δισ. ITL εκάστη.

III.1. **Αμφιβολίες που εξέφρασε η Επιτροπή κατά την κίνηση και την επέκταση της διαδικασίας του άρθρου 88 παράγραφος 2**

(32) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας της 27ης Σεπτεμβρίου 1994, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες ως προς την εφαρμογή της αρχής του ιδιώτη επενδυτή στις δημόσιες παρεμβάσεις και ως προς το συμβιβάσιμο των εν λόγω ενισχύσεων με την κοινή αγορά. Οι λόγοι που οδήγησαν την Επιτροπή να κινήσει τη διαδικασία μπορούν να συνοψισθούν ως ακολούθως.

(33) Ως προς τις παρεμβάσεις του 1994, η Επιτροπή παρατήρησε ότι η ιταλική κυβέρνηση είχε δεσμευθεί πως η REL θα εκχωρούσε τη συμμετοχή της στη Seleco σε ιδιώτες μετόχους πριν από τις 20 Δεκεμβρίου 1995, σύμφωνα με της προαναφερθείσα απόφαση της 20ής Μαΐου 1992. Επεσήμανε επίσης ότι η αύξηση κεφαλαίου είχε ως αποτέλεσμα την αντικατάσταση ενός μετόχου από το δημόσιο τομέα (REL) από έναν άλλο μέτοχο (Friulia) επίσης από το δημόσιο τομέα. Καμία από τις πληροφορίες που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή δεν της παρέσχε τη βεβαιότητα ότι η Friulia SpA και οι ενδιαφερόμενες δημόσιες τράπεζες θα αποσύρονταν από τη Seleco πριν από τις 20 Δεκεμβρίου 1995. Επιπλέον, η Επιτροπή υπενθύμισε ότι στην ανωτέρω απόφαση της 20ής Μαΐου 1992 είχε επισημάνει ότι «θα λάμβανε καταρχήν αρνητική θέση για κάθε νέα παρέμβαση των ιταλικών αρχών σε έναν τομέα που επωφελήθηκε από ενισχύσεις για τόσο μακρά περίοδο». Όμως η μερική παραίτηση της REL από τις απαιτήσεις της έναντι της Seleco ισοδυναμούσε με χορήγηση νέας ενίσχυσης εκ μέρους της τελευταίας, διότι επέτρεπε εκ των πραγμάτων τη εισφορά κεφαλαίου στη Seleco από τη Friulia, τη Sofin και τις τράπεζες.

(34) Ο προσωρινός χαρακτήρας της συμμετοχής της Friulia και των τραπεζών ως μετόχων, δημιούργησε αμφιβολίες στην Επιτροπή ως προς την αποδοτικότητα της επένδυσης, αλλά και ως προς την τήρηση του κοινοτικού πλαισίου κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων ([6]).

(35) Στο πλαίσιο της επέκτασης της διαδικασίας της 3ης Φεβρουαρίου 1998, η Επιτροπή διερωτήθηκε, αφενός, σχετικά με την καταλληλότητα των επιλεγέντων επιτοκίων για την εξαγορά από τη Seleco του εναπομένοντας χρέους της προς τη REL και, αφετέρου, του μετατρέψιμου δανείου που χορήγησε η Friulia. Ειδικότερα, στην πρώτη πράξη οι ιταλικές αρχές υποστήριξαν ότι το επιτόκιο ύψους 19 % αντικατόπτριζε σωστά τους οικονομικούς κινδύνους που συνδέονταν με την οικονομική κατάσταση της εταιρείας (της Seleco εν προκειμένω), ενώ στη δεύτερη διαβεβαίωσαν ότι το επιτόκιο ύψους 7 % ήταν αντίστοιχο με το σύνηθες επιτόκιο της αγοράς για μια επιχείρηση στην κατάσταση της Seleco.

(36) Πάντοτε στο πλαίσιο της επέκτασης της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής της αρχής του ιδιώτη επενδυτή στην απόκτηση των δύο πακέτων μετοχών στην εταιρεία Multimedia από τη Friulia και την Italtel.

III.2. **Η θέση των ιταλικών αρχών**

(37) Όσον αφορά την παραίτηση της REL από την εξόφληση των 16 δισ. ITL (επί συνολικών απαιτήσεων ύψους 82 δισ. ITL), οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν ότι η πράξη αυτή είναι σύμφωνη με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή που ασκεί τις δραστηριότητές του υπό τις κανονικές συνθήκες της αγοράς.

(38) Ειδικότερα, με βάση την απόφαση της Επιτροπής της 20ής Μαΐου 1992, η REL υποχρεώθηκε να αποχωρήσει από το κεφάλαιο της Seleco. Επιπλέον, σύμφωνα με την ιταλική νομοθεσία, η REL, υπό εκκαθάριση από τις 9 Δεκεμβρίου 1992, ήταν υποχρεωμένη να εξοφλήσει τα χρέη της και να προσπαθήσει να ανακτήσει στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις απαιτήσεις της έναντι των εταιρειών του τομέα ηλεκτρονικών ειδών. Όμως, κατόπιν των πολύ άσχημων αποτελεσμάτων του 1993, η REL, όπως και όλοι οι άλλοι μέτοχοι, είχαν να επιλέξουν μεταξύ της πτώχευσης της Seleco και της διασφάλισης της συνέχισης της δραστηριότητας της εταιρείας. Λαμβανομένης υπόψη της προαναφερόμενης απόφασης της Επιτροπής, η REL δεν μπορούσε να συμμετάσχει στην αύξηση του κεφαλαίου, αλλά μόνο στην κάλυψη των ζημιών του οικονομικού έτους 1993 παραιτούμενη από ένα μέρος των απαιτήσεών της. Η λύση αυτή της παρείχε τη δυνατότητα να προσπαθήσει να ανακτήσει στο μέγιστο δυνατό τις απαιτήσεις της.

(39) Επιπλέον, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, η REL δεν παραιτήθηκε από τις απαιτήσεις της χωρίς αντάλλαγμα από τους άλλους μετόχους. Ειδικότερα, οι τελευταίοι δεσμεύθηκαν να καλύψουν την αύξηση κεφαλαίου μέχρι του ποσού των 45 δισ. ITL και στη συνέχεια να επιστρέψουν στη REL το εναπομένον χρέος (65,2 δισ. ITL).

(40) Η εισφορά της Friulia στην αύξηση του κεφαλαίου της Seleco το 1994 ανερχόταν σε 13 δισ. ITL, εκ των οποίων 6 δισ. ITL προήλθαν από τη μετατροπή ισόποσου δανείου σε μετοχές και 7 δισ. ITL προήλθαν από νέα κεφάλαια. Για να δικαιολογήσουν την πράξη αυτή οι ιταλικές αρχές επικαλέστηκαν τον κίνδυνο αδυναμίας ανάκτησης του εν λόγω δανείου στο σύνολό του σε περίπτωση πτώχευσης της Seleco. Για να εξακριβώσει την αποδοτικότητα της επένδυσης και την πορεία της οικονομικής κατάστασης της Seleco μεταξύ του 1994 και του 1998, η Friulia είχε αναθέσει σε έναν ανεξάρτητο σύμβουλο (Peat Marwick) την εκπόνηση μελέτης. Βάσει των στοιχείων που είχε στη διάθεσή της, η Friulia συμπέρανε ότι η κατάσταση της επιχείρησης επρόκειτο να βελτιωθεί σταδιακά χάρη στο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης που κατήρτισε ο ιδιώτης μέτοχος για την περίοδο 1993-1996. Συνεπώς, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, η Friulia συμπεριφέρθηκε όπως ένας ιδιώτης επενδυτής. Εξάλλου, οι ιταλικές αρχές επεσήμαναν ότι ο ιδιώτης μέτοχος της Seleco (SOFIN) ήταν διατεθειμένος να επανεπενδύσει στην εταιρεία, καθότι ήταν πεπεισμένος για τη βιωσιμότητά της.

(41) Ένας όμιλος τραπεζών, ιδιωτικών κατά το πλείστον, πεπεισμένων, κατά τις ιταλικές αρχές, για τη βραχυπρόθεσμη βιωσιμότητα της εταιρείας, συμμετείχε επίσης στην αύξηση κεφαλαίου της Seleco με ποσό 10,5 δισ. ITL.

(42) Το μετατρέψιμο δάνειο 12 δισ. ITL με ετήσιο επιτόκιο 7 %, το οποίο χορηγήθηκε στις 19 Απριλίου 1996 από τη Friulia, είναι εγγυημένο με ενέχυρο στα τέσσερα βιομηχανικά σήματα της Seleco SpA (Seleco, Brionvega, Elbe και Tandberg). Οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν ότι το δάνειο αυτό είναι απολύτως δικαιολογημένο, καθότι ένας όμιλος τραπεζών, ιδιωτικών κατά το πλείστον, είχε χορηγήσει υπέρ της Seleco ισόποσο μετατρέψιμο ομολογιακό δάνειο με επιτόκιο 5 %.

(43) Η εξαγορά, που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 1996 από τη Seleco, του εναπομένοντας χρέους της ύψους 66 δισ. ITL έναντι της REL με τίμημα 20 δισ. ITL, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, δικαιολογείται από την εφαρμογή επιτοκίου αναγωγής στην παρούσα αξία ύψους 19 %. Το επιτόκιο αυτό προκύπτει από το άθροισμα ενός βασικού επιτοκίου ύψους 13 %-14 %, το οποίο αντιστοιχεί στο επιτόκιο το οποίο εφάρμοζαν την εποχή εκείνη οι τράπεζες για τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια και για τις μεσοπρόθεσμος χρηματοδοτήσεις για τις οποίες υπάρχει αξιόπιστη εγγύηση, πλέον ενός «spread» μεταξύ 5 % και 7 %, το οποίο αντικατοπτρίζει τις δυσχέρειες του ομίλου Seleco και της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται.

(44) Ως προς τη φύση της απόφασης της Italtel να αγοράσει το 33,33 % των μετοχών της Multimedia, οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν ότι η εν λόγω απόφαση δεν θα μπορούσε να ληφθεί χωρίς τη ρητή έγκριση του ιδιώτη μετόχου της εν λόγω εταιρείας (Siemens AG).

(45) Οι ιταλικές αρχές δήλωσαν ότι η SOREC, μέτοχος της Seleco με ποσοστό 87 % μετά την αύξηση κεφαλαίου του 1996, είναι ιδιωτική εταιρεία. Πρέπει να σημειωθεί ότι η εν λόγω εταιρεία τελεί υπό εθελούσια εκκαθάριση από τις 28 Ιουλίου 1997.

(46) Υποστηρίχθηκε επίσης ότι η αποτυχία του σχεδίου αναδιάρθρωσης για την περίοδο 1993-1996 οφείλεται, μεταξύ άλλων, στην άσχημη κατάσταση της αγοράς ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης στην οποία ασκούσε δραστηριότητες η εταιρεία.

([6]) ΕΕ C 368 της 23.12.1994, σ. 12.

(47) Η Seleco φέρεται ότι ίδρυσε τη Multimedia κατά πρώτο λόγο για να συνεργαστεί με το μοναδικό άλλο ιταλό παραγωγό προϊόντων του ίδιου είδους (μηχανήματα προβολής εικόνων βίντεο, μόνιτορ και αποκωδικοποιητές), την εταιρεία Italtel, καθώς και για να επωφεληθεί κατ' αυτόν τον τρόπο από την κοινή εκμετάλλευση της τεχνογνωσίας και της πελατείας που είχε η Seleco στην εν λόγω αγορά. Κατά δεύτερο λόγω, η πώληση των μετοχών της Multimedia επέτρεπε στη Seleco να αποκτήσει την απαραίτητη ρευστότητα για την κάλυψη των ζημιών του 1995.

(48) Η Seleco πτώχευσε στις αρχές του 1997. Τα χρέη της ανέρχονται σε 154 δισ. ITL περίπου, εκ των οποίων το 43 % καλύπτονται από δικαίωμα προτεραιότητας. Οι πιστωτές που έγιναν δεκτοί σε μια πρώτη μερική διανομή των στοιχείων του ενεργητικού μέχρι του ποσού των 40 δισ. ITL, η οποία πραγματοποιήθηκε στο τέλος του 1998, είναι οι εργαζόμενοι, οι οποίοι έλαβαν 28,2 δισ. ITL, η Medio Credito (δημόσια τράπεζα), η οποία έλαβε 8,5 δισ. ITL πλέον των επιτοκίων ύψους 1 δισ. ITL και η Banca Antoniana (ιδιωτική), η οποία έλαβε 1,1 δισ. ITL. Όλοι οι ανωτέρω πιστωτές είχαν δικαίωμα προτεραιότητας.

(49) Τέλος, ο σύνδικος πτωχεύσεως άσκησε ακυρωτική αγωγή κατά της προαναφερθείσας εξαγοράς του εναπομένοντας χρέους ύψους 65,2 δισ. ITL με τίμημα 20 δισ. ITL παυ είχε η Seleco έναντι της REL. Το δικαστήριο δεν αναγνώρισε την προτεραιότητα του χρέους των 13 δισ. ITL της Seleco έναντι της Friulia. Η τελευταία έλαβε 1 δισ. ITL ως αντιστάθμιση της απώλειας του ενεχύρου επί των τεσσάρων βιομηχανικών σημάτων της Seleco που της είχαν δοθεί ως εγγύηση.

IV. **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ**

(50) Το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης και το άρθρο 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ ορίζουν ότι, εξαιρουμένων των προβλεπόμενων παρεκκλίσεων, οι ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό δια της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

(51) Για τους λόγους που αναφέρονται στη συνέχεια η Επιτροπή εκτιμά ότι ορισμένα από τα μέτρα που καλύπτει η παρούσα διαδικασία αποτελούν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης και του άρθρου 61, παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ. Ειδικότερα, πρόκειται για μέτρα παυ χρηματοδοτήθηκαν με κρατικούς πόρους, τα οποία νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό, διότι αποτελούν οικονομικό πλεονέκτημα από το οποίο δεν μπόρεσαν να επωφεληθούν άλλοι παραγωγοί. Το πλεονέκτημα αυτό επέτρεψε στον αποδέκτη να διατηρήσει τεχνητά την παρουσία του στην αγορά, χωρίς να επωμισθεί σημαντικό μέρος των απαραίτητων χρηματοοικονομικών επιβαρύνσεων για τη βιωσιμότητά του. Τα μέτρα αυτά επηρεάζουν επίσης τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, καθότι η επιχείρηση είχε θυγατρικές σε πολλά κράτη μέλη και η παραγωγή προοριζόταν επίσης για άλλες χώρες του ΕΟΧ.

(52) Μετά από μια περίοδο ανάπτυξης, το 1992 ο ευρωπαϊκός τομέας των ηλεκτρονικών ειδών ευρείας κατανάλωσης άρχισε να παρουσιάζει κάμψη. Η κατανάλωση μειώθηκε κατά 4 δισ. ECU και η παραγωγή κατά 2,5 δισ. ECU. Ο αριθμός των εργαζομένων στον εν λόγω τομέα μειώθηκε πολύ περισσότερο από ό,τι στον τομέα της μεταποίησης, ενώ το κόστος του αυξήθηκε δυσανάλογα σε σχέση με την αύξηση της παραγωγικότητας (44 % επιπλέον ανά μονάδα έναντι αύξησης της παραγωγικότητας κατά 33 %) [7].

(53) Η οικονομική ύφεση προκάλεσε κάμψη της ανάπτυξης, εντονότερο ανταγωνισμό και αισθητή πτώση των τιμών. Τούτο κατέστησε την αγορά πλεονασματική, καθότι η πτώση των τιμών ευνόησε την εξάπλωση των ηλεκτρονικών προϊόντων. Σύμφωνα με το πανόραμα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, το 1994 η ζήτηση μπορούσε να διαχωριστεί σε δύο τμήματα: ανώτερη και κατώτερη κατηγορία προϊόντων. Οι παράγοντες επιτυχίας ήταν, για το πρώτο τμήμα, η τιμή, η εξυπηρέτηση μετά την πώληση και η διανομή, και, για το δεύτερο τμήμα, η βελτίωση της εμπορικής εικόνας και η επέκταση των δικτύων διανομής υπέρ των μεγάλων καταστημάτων.

(54) Το 1993 ήταν το δεύτερο έτος κάμψης της ιταλικής αγοράς [8] ηλεκτρονικών ειδικών ευρείας κατανάλωσης (– 11,6 % της αξίας των πωλήσεων). Η μείωση αυτή οφειλόταν στους ίδιους λόγους που ίσχυσαν και στην υπόλοιπη ευρωπαϊκή αγορά, αλλά η υποχώρηση των τιμών ήταν ταχύτερη από ό,τι στα άλλα κράτη μέλη. Στην ιταλική αγορά οι ανταγωνιστές της Seleco πραγματοποιούσαν πολύ μεγαλύτερες επενδύσεις στη διαφήμιση και στην E&A και ορισμένοι από αυτούς (Thomson, Grundig και Blaupunkt) είχαν εισαγάγει νέα προϊόντα στην αγορά. Κύριος δίαυλος διανομής ήταν τα μικρά μαγαζιά, αλλά, όπως και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, τα μεγάλα καταστήματα είχαν αρχίσει να γίνονται το κύριο δίκτυο πώλησης.

(55) Σύμφωνα με το πανόραμα της ευρωπαϊκής οικονομίας του 1994, οι προβλέψεις για τα επόμενα έτη (1994-1997) παρέμεναν πολύ αρνητικές. Βραχυπρόθεσμα, οι επιχειρήσεις επεδίωκαν τη μείωση του κόστους και τον εξορθολογισμό της παραγωγής, τη βελτίωση της ποιότητας των υφιστάμενων προϊόντων και την εισαγωγή νέων προϊόντων στην αγορά. Μακροπρόθεσμα, η στρατηγική που εξασφάλιζε την επιτυχία συνίστατο στην επικέντρωση των προσπαθειών στην E&A.

(56) Οι προβλέψεις για την ιταλική αγορά ήταν παρόμοιες. Σύμφωνα με την έκθεση «Euromonitor» του Φεβρουαρίου 1994, η ιταλική οικονομία θα εξακολουθούσε να βρίσκεται σε κάμψη και οι συνέπειες της οικονομικής ύφεσης θα παρέμεναν αισθητές καθόλη τη διάρκεια του 1994. Σύμφωνα με την έκθεση «Euromonitor» του Φεβρουαρίου 1994, οι προβλέψεις σχετικά με την ανάπτυξη του τομέα των τηλεοπτικών συσκευών στην Ιταλία από την άποψη του όγκου και των τιμών είχαν ως εξής:

[7] *Πηγή:* «Πανόραμα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας 94» Eurostat.
[8] *Πηγή:* «Euromonitor», Φεβρουάριος 1994. Television and Video Products in Italy.

Έγχρωμες τηλεοράσεις	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Όγκος	2 900	2 800 (–3,45 %)	2 850 (+1,8 %)	2 900 (+1,7 %)	2 950 (+1,7 %)	3 000 (+1,7 %)
Τιμές	1 723	1 505 (–12,5 %)	1 522 (+1,2 %)	1 542 (+1,3 %)	1 542 (+1,3 %)	1 640 (+4 %)

(57) Οι εν λόγω ενισχύσεις δεν χορηγήθηκαν βάσει καθεστώτος εγκεκριμένου από την Επιτροπή και, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3, χορηγήθηκαν χωρίς να έχουν κοινοποιηθεί προηγουμένως. Συνεπώς, είναι παράνομες ενισχύσεις. Το ίδιο ισχύει και για την παρέμβαση της Friulia ύψους 13 δισ. ITL στο πλαίσιο της αύξησης του κεφαλαίου της Seleco το 1994, η οποία, μολονότι κοινοποιήθηκε, τέθηκε σε εφαρμογή προτού η Επιτροπή αποφανθεί σχετικά.

(58) Όσον αφορά την εισφορά δημόσιων πόρων, η Επιτροπή πρέπει να εξακριβώσει κατά πόσον οι δημόσιες αρχές συμπεριφέρθηκαν όπως οι ιδιώτες επενδυτές που ασκούν δραστηριότητες υπό τις κανονικές συνθήκες της οικονομίας της αγοράς.

(59) Σύμφωνα με το κοινοτικό πλαίσιο κανόνων σχετικά με τις εισφορές κεφαλαίου από το κράτος ([9]), η ανάληψη συμμετοχής από τις δημόσιες αρχές στο κεφάλαιο μιας επιχείρησης δεν αποτελεί, εν γένει, κρατική ενίσχυση, εφόσον η πράξη αυτή πραγματοποιείται υπό όρους αποδεκτούς για έναν ιδιώτη επενδυτή που ασκεί τις δραστηριότητές του υπό τις κανονικές συνθήκες της οικονομίας της αγοράς (σημείο 3.2). Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η εξέταση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης και των προοπτικών αποδοτικότητάς της στο μέλλον επιτρέπουν να διαπιστωθεί εάν η δημόσια παρέμβαση αποτελεί ή όχι κρατική ενίσχυση.

IV.1. **Η μερική παραίτηση της REL από τις απαιτήσεις της το 1994**

(60) Το 1994 η REL παραιτήθηκε από ένα μέρος των απαιτήσεών της έναντι της Seleco (16,8 δισ. επί 82 δισ. ITL) για να εξασφαλιστεί η συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης. Σύμφωνα με τις ιτάλικές αρχές, κατ' αυτόν τον τρόπο η REL διατηρούσε το μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεών της, που θα μπορούσε να ανακτήσει στη συνέχεια, όταν η Seleco θα βρισκόταν σε καλύτερη οικονομική κατάσταση.

(61) Ωστόσο, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, όπως αναφέρεται στην Ετήσια Έκθεση της επιχείρησης για το οικονομικό έτος 1993, οι μέτοχοι της Seleco, εκ των οποίων σημαντικότερος ήταν η REL, αποφάσισαν στις αρχές του 1994 να προβούν στην εκκαθάριση της εταιρείας λόγω των πολύ άσχημων χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων του οικονομικού έτους. Ειδικότερα, οι ζημίες ήταν υψηλότερες από το εταιρικό κεφάλαιο κατά 150 %. Πάντοτε σύμφωνα με την ανωτέρω Ετήσια Έκθεση, η απόφαση εκκαθάρισης της Seleco δεν εφαρμόστηκε λόγω της πίεσης των εργαζομένων και κυρίως λόγω της ακόλουθης παρέμβασης των δημόσιων αρχών, συγκεκριμένα δε του Προέδρου του Υπουργικού Συμβουλίου, με στόχο την τροποποίηση της απόφασης των μετόχων. Συνεπεία αυτής της παρέμβασης και σε αντίθεση με την αρχική τους απόφαση, οι μέτοχοι προέβησαν σε νέα αύξηση του κεφαλαίου της Seleco και η REL κάλυψε τις ζημίες της εταιρείας παραιτούμενη από ένα μέρος των απαιτήσεών της έναντι αυτής (16,8 δισ. επί 82 δισ. ITL).

(62) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορεί να δεχθεί το επιχείρημα που προέβαλαν οι ιταλικές αρχές, κατά το οποίο η παρέμβαση της REL αποσκοπούσε στην αποφυγή της εκκαθάρισης της Seleco για να διατηρήσει το μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεών της έναντι της εταιρείας, όπως θα έπραττε κάθε άλλος ιδιώτης πιστωτής. Πράγματι, ακόμη και αν η ισχύουσα ιταλική νομοθεσία επιτρέπει στους μετόχους να αποφύγουν την εκκαθάριση και να εισφέρουν κεφάλαιο στην εταιρεία καλύπτοντας τις ζημίες, είναι φανερό ότι, χωρίς την πολιτική παρέμβαση των ιταλικών αρχών και την ακόλουθη και αναγκαστική παρέμβαση της REL, οι υπόλοιποι μέτοχοι δεν θα είχαν επενδύσει εκ νέου σε μια εταιρεία, η οποία, μολονότι λάμβανε κρατικές ενισχύσεις επί δέκα χρόνια και πλέον, είχε αρνητικά αποτελέσματα καθ' όλη αυτή την περίοδο (εξαιρουμένων των πολύ χαμηλών κερδών κατά τα οικονομικά έτη 1991 και 1992). Η απόφαση εκκαθάρισης της εταιρείας που ελήφθη από όλους τους μετόχους το 1994, συμπεριλαμβανομένης της REL, βασικού μετόχου (59 %) κατά την εποχή εκείνη, δεν μπορεί παρά να βασιζόταν στην πεποίθηση των τελευταίων, οι οποίοι μπορούσαν να εκτιμήσουν την πραγματική κατάσταση της εταιρείας καλύτερα από κάθε άλλον, ότι η διατήρηση της λειτουργίας της Seleco θα είχε πολύ μεγαλύτερο κόστος για τους ίδιους από ό,τι η οριστική εκκαθάριση και ότι σε κάθε περίπτωση η εταιρεία δεν ήταν βιώσιμη μακροπρόθεσμα. Ιδιαίτερα για τη REL, μέτοχο που έπρεπε να αποχωρήσει από το κεφάλαιο της εταιρείας από το οικονομικό έτος 1994 και η οποία ήταν την εποχή εκείνη ο μεγαλύτερος πιστωτής της Seleco, η εκκαθάριση της εταιρείας θα της επέτρεπε να εξασφαλίσει το μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεών της.

([9]) Δελτίο ΕΚ 9-1984.

(63) Εκ των ανωτέρω η Επιτροπή εξάγει αναγκαστικά το συμπέρασμα ότι οι πράξεις της REL, δηλαδή η πράξη του 1994, που ερχόταν σε αντίθεση με τις αρχικές της προθέσεις και συνίστατο στη μερική παραίτηση από τις απαιτήσεις της (16,8 δισ. επί 82 δισ. ITL), καθώς και η πράξη του 1996, που συνίστατο στην εξαγορά του εναπομένοντας χρέους ύψους 65,2 δισ. έναντι 20 δισ. ITL, αποτελούν άμεση συνέπεια της παρέμβασης των πολιτικών αρχών του 1994 προκειμένου να αποφευχθεί πάση θυσία η εκκαθάριση της Seleco. Υπό τις συνθήκες αυτές, το γεγονός ότι η REL δέχθηκε να παραιτηθεί το 1994 από 16,8 δισ. ITL και να περιμένει μέχρι το 2015 για να ανακτήσει το υπόλοιπο, ισοδυναμεί με παραίτηση από το σύνολο των απαιτήσεών της (82 δισ. ITL) και συνεπώς με ενίσχυση ίσου ποσού. Ειδικότερα η συμπεριφορά της REL όχι μόνο δεν είναι σύμφωνη με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή, αλλά πρέπει να θεωρηθεί εκ των προτέρων ως κρατική ενίσχυση, σύμφωνα με το κοινοτικό πλαίσιο κανόνων για τις εισφορές κεφαλαίου από το κράτος (σημείο 3.3), καθότι οι υπόλοιποι επενδυτές της Seleco (ιδιώτης και δημόσιοι) δεν ήταν διατεθειμένοι να πραγματοποιήσουν νέες επενδύσεις στην εν λόγω εταιρεία, λόγω της χρηματοοικονομικής της κατάστασης και του όγκου των χρεών της. Η απόφαση των υπόλοιπων επενδυτών (ποσοστό συμμετοχής ιδιωτών μετόχων: 37 %) να προβούν στην εισφορά νέου κεφαλαίου στην εταιρεία, όταν η REL είχε καλύψει τις ζημίες, ενώ η υποχρέωση αυτή ήταν και δική τους, ουδόλως αίρει το ανωτέρω συμπέρασμα ([10]). Η Επιτροπή εκτιμά ότι η αύξηση του κεφαλαίου της Seleco το 1994 δεν θα είχε πραγματοποιηθεί χωρίς την προηγούμενη δέσμευση της REL για την κάλυψη του συνόλου των ζημιών μέσω της εν λόγω μερικής παραίτησής της από τις απαιτήσεις της έναντι της εταιρείας. Τούτο ισοδυναμεί με πλήρη παραίτηση από τις απαιτήσεις αυτές, λαμβανομένης υπόψη της πολύ πιθανής και επικείμενης οριστικής εκκαθάρισης της εταιρείας, η οποία πράγματι έγινε τρία χρόνια αργότερα. Το γεγονός ότι στη συνέχεια, το 1996, η REL επιχείρησε να ανακτήσει ένα μέρος των υπολειπόμενων απαιτήσεων (20 επί 65,2 δισ. ITL), πράξη κατά της οποίας ο σύνδικος πτωχεύσεως άσκησε ακυρωτική αγωγή βάσει του άρθρου 67 του διατάγματος της 16ης Μαρτίου 1942, αριθ. 267 ([11]) (στο εξής «Νόμος περί πτώχευσης»), καθότι η REL, κατά το χρόνο της συμφωνίας γνώριζε κατ' ανάγκη την αφερεγγυότητα της Seleco, απλώς επιβεβαιώνει τη βασιμότητα της θέσης της Επιτροπής επί του θέματος.

IV.2. **Η μετατροπή απαιτήσεων σε μετοχές της Seleco και η εισφορά κεφαλαίου της Friulia το 1994**

(64) Στο πλαίσιο της αύξησης του κεφαλαίου της Seleco, το 1994, η Friulia μετέτρεψε σε μετοχές το πενταετές δάνειο ύψους 6 δισ. ITL με επιτόκιο 9,55 % και εισέφερε συμπληρωματικά κεφάλαια ύψους 7 δισ. ITL. Μέσω αυτών των παρεμβάσεων έγινε μέτοχος της Seleco με ποσοστό συμμετοχής στο κεφάλαιό της ύψους 28,8 % έναντι του 3,7 % που κατείχε προηγουμένως. Οι ιταλικές αρχές δικαιολογούν αυτή την παρέμβαση επικαλούμενες την αρχή του ιδιώτη επενδυτή. Η Friulia, αφενός, ενήργησε κατ' αυτόν τον τρόπο για να εξασφαλίσει την ικανοποίηση των απαιτήσεών της, οι οποίες, σε αντίθεση με τις απαιτήσεις της REL, καλύπτονταν από εγγύηση 3 δισ. ITL της τράπεζας Friuladria (ιδιωτική), η οποία με τη σειρά της είχε καλυφθεί με εγγύηση 2 δισ. ITL έναντι της Seleco. Από την άλλη πλευρά η Friulia ήταν πεπεισμένη για την αποδοτικότητα της επένδυσής της βασιζόμενη στην έκθεση εξωτερικού συμβούλου σχετικά με το σχέδιο αναδιάρθρωσης για την περίοδο 1993-1996. Οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν ότι η συμπεριφορά της Friulia ήταν συνεπής, εφόσον ο ιδιώτης επενδυτής ήταν και πάλι διατεθειμένος να επενδύσει 19 δισ. ITL στη Seleco.

(65) Η Επιτροπή εκτιμά ότι τα συμπεράσματά της ως προς το χαρακτήρα κρατικής ενίσχυσης της μερικής παραίτησης της REL από τις απαιτήσεις της έναντι της Seleco ισχύσουν εξίσου και για την παρέμβαση της Friulia. Η τελευταία ήταν ένας από τους μετόχους της Seleco, οι οποίοι, σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του 1993, είχαν αποφασίσει να εκκαθαρίσουν την εταιρεία. Από την άλλη πλευρά, η Friulia ήταν επίσης πιστωτής της Seleco αλλά, σε αντίθεση με τη REL, είχε εξασφαλίσει με εγγύηση ένα μεγάλο μέρος των απαιτήσεών της, ίσο με το ένα δέκατο των απαιτήσεων της REL. Σε περίπτωση εκκαθάρισης, η Friulia θα μπορούσε να ανακτήσει ένα μέρος των απαιτήσεών της, αναλογικά υψηλότερο από ό,τι η REL. Συνεπώς, το επιχείρημα της διατήρησης μιας υφιστάμενης απαίτησης δεν μπορεί να γίνει δεκτό από την Επιτροπή.

(66) Όπως επισημάνθηκε κατά την κίνηση της διαδικασίας, η συμμετοχή της Friulia είχε προσωρινό χαρακτήρα. Επιπλέον, η τιμή εξαγοράς των μετοχών της Friulia είχε συμφωνηθεί με τη Sofin και, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, δεν εξηρτάτο «από τις διακυμάνσεις της αξίας ή του αριθμού των μετοχών που αγόρασε η Friulia». Η τιμή που συμφωνήθηκε ήταν ίση με την τιμή αγοράς που κατέβαλε η Friulia, με αναγωγή της στην παρουσία αξία εφαρμόζοντας επιτόκιο ίσο με το 75 % του μέσου όρου των επιτοκίων αναφοράς του Υπουργείου Οικονομικών, αυξημένο κατά 1 %. Όμως, σύμφωνα με το σημείο 3.3 του προαναφερθέντος κοινοτικού πλαισίου κανόνων σχετικά με την εισφορά κεφαλαίων από το κράτος, η ανάληψη προσωρινής συμμετοχής από το κράτος, της οποίας η διάρκεια και η τιμή εκχώρησης έχουν καθοριστεί εκ των

([10]) Εξ αυτού συνάγεται ότι η πράξη της REL είχε ως αποτέλεσμα τη χορήγηση ενίσχυσης στους υπόλοιπους μετόχους της Seleco, κατ' αναλογία της προβλεπόμενης συμμετοχής τους στην κάλυψη των ζημιών. Ωστόσο, η Επιτροπή εκτιμά ότι το αποτέλεσμα αυτό είναι έμμεσο, περιθωριακό και σε κάθε περίπτωση ελάσσονος σημασίας σε σχέση με το άμεσο και επιλεκτικό αποτέλεσμα υπέρ της Seleco.

([11]) ΕΕ της ιταλικής κυβέρνησης της 6.4.1942, αριθ. 81.

προτέρων, κατά τρόπον ώστε η προκύπτουσα απόδοση να είναι αισθητά χαμηλότερη για τον επενδυτή από αυτήν που θα μπορούσε να προσδοκά πραγματοποιώντας επένδυση ανάλογης διάρκειας στην αγορά κεφαλαίου, αποτελεί εξ ορισμού κρατική ενίσχυση. Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας οι ιταλικές αρχές δεν υποστήριξαν ούτε απέδειξαν ότι η απόδοση της συμμετοχής της Friulia ήταν υψηλότερη ή ίση από αυτήν που θα μπορούσε να προσδοκά από μια επένδυση ανάλογης διάρκειας στην αγορά κεφαλαίου. Συνεπώς η συμμετοχή αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί κρατικής ενίσχυση.

IV.2.1. **Αξιολόγηση εκ μέρους της Επιτροπής της μελέτης που εκπονήθηκε κατά παραγγελία της Friulia και του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Seleco για την περίοδο 1993-1996**

(67) Η Επιτροπή εκτιμά ότι έχει ήδη αποδείξει επαρκώς ανωτέρω ότι η συμμετοχή της Friulia στην αύξηση κεφαλαίου της Seleco το 1994 δεν ανταποκρίνεται στη λογική ενός ιδιώτη επενδυτή. Ωστόσο, πρέπει επίσης να εξετάσει το επιχείρημα που προέβαλαν οι ιταλικές αρχές, κατά τις οποίες η Friulia, όπως κάθε ιδιώτης επενδυτής, ήταν πεπεισμένη για την απόδοση της επένδυσής της. Ειδικότερα, η εν λόγω εταιρεία είχε αναθέσει την εκπόνηση μελέτης επί του σχεδίου αναδιάρθρωσης της Seleco και είχε αποφασίσει να παρέμβει στην πράξη αύξησης του κεφαλαίου βάσει της αξιολόγησης που είχε πραγματοποιήσει για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης.

(68) Το σχέδιο αναδιάρθρωσης για την περίοδο 1993-1996 είναι το δεύτερο που καταρτίστηκε από τις αρχές της δεκαετίας του 90. Το πρώτο σχέδιο, που κάλυπτε την περίοδο 1990-1993, προέβλεπε την επάνοδο στα κέρδη το 1993. Βασιζόμενο στην υπόθεση εισφοράς κεφαλαίου 45 δισ. ITL, το δεύτερο σχέδιο προέβλεπε την επάνοδο στην κερδοφορία από το 1995, δηλαδή μετά την απορρόφηση του υπολειπόμενου κόστους της αναδιάρθρωσης εντός του οικονομικού έτους 1994. Τα βασικά στοιχεία που προέβλεπε το σχέδιο αυτό μπορούν να συνοψισθούν ως εξής: συγκέντρωση της παραγωγής, μείωση του κόστους, αναδιοργάνωση και μείωση του αριθμού των εργαζομένων και επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη. Εν γένει, το σχέδιο προέβλεπε τη μείωση της παραγωγής έγχρωμων τηλεοράσεων κατά 20 %, την αύξηση της παραγωγής αποκωδικοποιητών κατά 75 % (προς πώληση σε άλλες ευρωπαϊκές αγορές), καθώς και την αύξηση της παραγωγής μόνιτορ και μηχανημάτων προβολής βίντεο κατά 33 % (προς πώληση σε μη ευρωπαϊκές αγορές, όπως οι ΗΠΑ και η Κίνα). Επιπλέον, το σχέδιο προέβλεπε τη μείωση των εργαζομένων κατά 267 άτομα στις εγκαταστάσεις του Pordenone.

(69) Κατόπιν αιτήματος της Friulia, το εν λόγω σχέδιο αναδιάρθρωσης εξετάστηκε από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα (KPMG Peat Marwick Corporate Finance). Τα συμπεράσματα της μελέτης αυτής είναι ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Seleco ήταν ιδιαίτερα φιλόδοξο, τόσο λόγω της κατάστασης της επιχείρησης, όσο και λόγω των υποθέσεων στις οποίες βασίστηκε το εν λόγω σχέδιο.

(70) Σύμφωνα με την εν λόγω μελέτη, η εμπορική, οικονομική και χρηματοοικονομική διάρθρωση της Seleco παρουσίαζε σημαντικές διαρθρωτικές αδυναμίες. Κατ' αρχάς, σε έναν τομέα εντάσεως εργασίας η διάρθρωση της απασχόλησης ήταν ακατάλληλη, υπήρχαν πάρα πολλά στελέχη σε σύγκριση με τους εργάτες, κυρίως λόγω της περίπλοκης διάρθρωσης του ομίλου (δέκα θυγατρικές εν λειτουργία και έξι υπό εκκαθάριση).

(71) Η εταιρεία δεν κατόρθωσε να συγκεκριμενοποιήσει τις προσπάθειές της στην E&A, σε έναν τομέα όσου το στοιχείο αυτό είναι ουσιώδες για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας. Για παράδειγμα, η επιχείρηση δεν είχε μπορέσει να κατασκευάσει νέα πλαίσια τηλεοράσεων επί διετίας, ενώ το στοιχείο αυτό του προϊόντος πρέπει να ανανεώνεται τακτικά. Η μελέτη υπογραμμίζει ότι η Seleco δεν είχε αναπτύξει καμία στρατηγική σχετικά με το σχεδιασμό και την εμπορία νέων προϊόντων. Εκτός αυτού, η εταιρεία εξηρτάτο πλήρως από άλλους μεγάλους παραγωγούς του τομέα όσον αφορά βασικά εξαρτήματα των προϊόντων της, γεγονός που την άφηνε έκθετη στις διακυμάνσεις της παραγωγής και των χρηματοοικονομικών παραγόντων.

(72) Η μελέτη προβάλλει τη βαρύνουσα επίδραση της REL στη χρηματοδότηση του ομίλου, ιδίως κατά τα έτη 1991 (52 % της χρηματοοικονομικής θέσης εξηρτάτο από τα δάνεια της REL) έως το 1993 (42 %). Οι χρηματοδοτήσεις της REL χαρακτηρίζονταν από εξαιρετικά χαμηλό κόστος, πολύ χαμηλότερο από τα επιτόκια της αγοράς. Εύλογα προκύπτει το ερώτημα ποιες θα ήταν οι συνέπειες της προβλεπόμενης αποδέσμευσης της REL από τη Seleco και κατά πόσον θα μπορούσε η εταιρεία να καταφύγει στην κεφαλαιαγορά για να καλύψει τις ανάγκες χρηματοδότησής της.

(73) Οι υποθέσεις στις οποίες βασίστηκε το σχέδιο αγνοούσαν τις αδυναμίες του ομίλου. Κατ' αρχάς το σχέδιο προέβλεπε μείωση του κόστους παραγωγής, γεγονός που προϋπέθετε μείωση του κόστους της εργασίας. Η μελέτη επισημαίνει ότι στο τέλος του 1993 η Seleco είχε μειώσει το κόστος της εργασίας χάρη στην πρόωρη συνταξιοδότηση (cassa integrazione). Το σχέδιο προέβλεπε την εφαρμογή της ίδιας στρατηγικής (contratti di solidarietà) και στο μέλλον. Οι προβλέψεις αυτές δεν ήταν ρεαλιστικές, καθότι η Seleco θεωρούσε ως δεδομένο ότι οι συμβάσεις αυτές επρόκειτο να συναφθούν σε εθνικό επίπεδο, ενώ τούτο ήταν πολύ απίθανο, σύμφωνα με τη μελέτη.

(74) Η στρατηγική του ομίλου είχε εστιαστεί στη βελτίωση του γοήτρου της εταιρείας, που είχε μειωθεί μετά τα άσχημα αποτελέσματα των προηγούμενων ετών. Οι επενδύσεις αυτές είχαν στρατηγικό χαρακτήρα, καθότι η αλλαγή των διαύλων διανομής προς όφελος των μεγάλων καταστημάτων δεν μπορούσε να βελτιώσει την άποψη των καταναλωτών για τα προϊόντα. Οι τελευταίοι έδειχναν ανέκαθεν ότι είχαν εκτιμήσει την καλή ποιότητα της εξυπηρέτησης μετά την πώληση που είχαν βρει χάρη στη διάθεση των προϊόντων από εξειδικευμένα καταστήματα. Η μελέτη υπογραμμίζει ότι θα χρειάζονταν σημαντικές επενδύσεις στη διαφήμιση, χωρίς να πρέπει να αναμένονται άμεσα αποτελέσματα.

(75) Η επιτυχία του σχεδίου βασιζόταν συνεπώς στη χρησιμοποίηση σημαντικών χρηματοοικονομικών μέσων και σε εξωτερικούς παράγοντες που δεν μπορούσε να ελέγξει η εταιρεία, όπως η μεγάλη διαπραγματευτική ισχύς των μεγάλων καταστημάτων και η σύναψη συμβάσεων αλληλεγγύης.

(76) Εν κατακλείδι, η μελέτη επεσήμανε τα εξής:

— οι προβλέψεις περί σημαντικής μείωσης του όγκου των πωλήσεων με αντιστάθμισμα την αύξηση των τιμών κατά 8 % από το δεύτερο εξάμηνο του 1994, ήταν αβάσιμες,

— η Seleco δεν είχε τα μέσα να προωθήσει το προϊόν της ως προϊόν «τεχνολογίας και ποιότητας»,

— η υπόθεση περί αύξησης των τιμών δεν λάμβανε υπόψη τη μεγάλη διαπραγματευτική ισχύ των μεγάλων καταστημάτων και τη συνακόλουθη μείωση των περιθωρίων κέρδους της Seleco, που ήταν πάντα το αδύνατο σημείο της. Ειδικότερα, η θέση που κατείχε η Seleco στην κατηγορία των μεσαίων τιμών δεν της επέτρεπε να ισχυροποιηθεί ούτε μέσω των περιθωρίων κέρδους (υψηλές τιμές) ούτε μέσω του όγκου των πωλήσεων (ανεπαρκή μερίδια αγοράς).

— η ανάπτυξη του μοναδικού πραγματικά αποδοτικού τομέα της Seleco (προϊόντα επαγγελματικής χρήσης), στον οποίο προβλεπόταν αύξηση της τάξεως του 21 % το 1995, κινδύνευε να υποστεί κάμψη λόγω της κρίσης του ομίλου στον τομέα της χρηματοδότησης.

(77) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η στρατηγική της Seleco δεν ήταν προσαρμοσμένη στην κατάσταση. Το 1994 έπρεπε να καταλάβει ένα από τα δύο άκρα της παραγωγής, είτε την πολύ υψηλή είτε την πολύ χαμηλή κατηγορία, και να επιλέξει, ανάλογα με το προϊόν, το καταλληλότερο δίκτυο διανομής. Όμως, η Seleco, κατασκευάζοντας προϊόντα χαμηλής-μεσαίας κατηγορίας επεδίωξε να ανταγωνιστεί τα προϊόντα ανώτερης κατηγορίας στα μεγάλα καταστήματα. Τούτο δεν υπάκουε σε καμία εμπορική λογική, καθότι τα προϊόντα της δεν διαφοροποιούνταν από αυτά των ανταγωνιστών της και δύσκολα θα μπορούσαν να προκαλέσουν την προσοχή του καταναλωτή, χωρίς της προβολή τους από τα εξειδικευμένα καταστήματα.

(78) Η στρατηγική της Seleco βασιζόταν σε λανθασμένες υποθέσεις όσον αφορά την εξέλιξη των τιμών. Όλες οι μελέτες, συμπεριλαμβανομένης της μελέτης που εκπονήθηκε κατά παραγγελία της Friulia, συμφωνούσαν ότι είναι αδύνατη η προβλεπόμενη αύξηση. Αντίθετα, δείχνουν ότι οι τιμές θα εξακολουθούσαν να μειώνονται μέχρι το τέλος του έτους αυτού, για να αυξηθούν στη συνέχεια σε επίπεδο ελαφρώς χαμηλότερο από το προβλεπόμενο στο σχέδιο (2 %). Για να απορροφηθεί το υπολειπόμενο κόστος της αναδιάρθρωσης κατά το οικονομικό έτος 1994, όπως προέβλεπε το σχέδιο, θα έπρεπε να σημειωθεί θεαματική αύξηση του κύκλου εργασιών, ενδεχόμενο που δεν ήταν πιθανό, λαμβανομένου υπόψη του παρελθόντος, των μελλοντικών προοπτικών της Seleco και την αγορά στην οποία ασκούσε τις δραστηριότητές της.

(79) Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ακόμη και αν η Seleco είχε τα μέσα για να επιτύχει τους στόχους του σχεδίου, θα της χρειαζόταν πολύ περισσότερος χρόνος από ό,τι προβλεπόταν. Λαμβανομένων υπόψη των προβλέψεων σχετικά με τα αποτελέσματά της, τούτο θα απαιτούσε πρόσθετες εισφορές από τους μετόχους της. Κανένα στοιχείο δεν αποδεικνύει (ούτε υποστηρίχθηκε από τις ιταλικές αρχές) ότι η Seleco διέθετε τους απαραίτητους πόρους που θα επέτρεπαν την επιβίωσή της κατά την εφαρμογή του σχεδίου. Η μελέτη που εκπονήθηκε κατά παραγγελία της Friulia δεν αποφαίνεται ως προς το θέμα αυτό.

(80) Το ίδιο ισχύει και για τις προβλέψεις του προϋπολογισμού που υποβλήθηκε, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι το επιχειρηματικό σχέδιο βασιζόταν σε μη ρεαλιστικές υποθέσεις και σε ακατάλληλες στρατηγικές.

(81) Η Επιτροπή εκτιμά ότι η μελέτη που εκπονήθηκε κατά παραγγελία της Friulia ήταν κατάλληλη και βάσιμη και ότι ο εμπειρογνώμονας, βάσει του σχεδίου αναδιάρθρωσης και των συνθηκών και προοπτικών της αγοράς, διατύπωσε ορθά συμπεράσματα ως προς τη μελλοντική βιωσιμότητα της επιχείρησης. Η βασιμότητα της εν λόγω μελέτης επιβεβαιώνεται από την αξιολόγηση της ίδιας της Επιτροπής.

(82) Η εξέλιξη της κατάστασης της εταιρείας κατά τα δύο επόμενα έτη επιβεβαιώνει αυτή την αξιολόγηση. Η Seleco δεν μπόρεσε να πωλήσει περισσότερο από το ήμισυ της παραγωγής της έγχρωμων τηλεοράσεων και αποκωδικοποιητών, ενώ μόνο ο τομέας των μόνιτορ και των μηχανημάτων προβολής εικόνων βίντεο παρουσίασε ανάπτυξη.

(83) Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι η Friulia δεν μπορούσε να προσδοκά απόδοση της επένδυσής της αποδεκτή από έναν ιδιώτη επενδυτή δραστηριοποιούμενο υπό τις κανονικές συνθήκες της αγοράς. Συνεπώς, η εισφορά 13 δισ. ITL από τη Friulia στο κεφάλαιο της Seleco αποτελεί επίσης στο σύνολό της κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

IV.3. **Η παρέμβαση των δημόσιων τραπεζών το 1994**

(84) Ένας όμιλος τραπεζών, κατά το πλείστον ιδιωτικών, είχε συνεισφέρει 10,5 δισ. ITL στην αύξηση κεφαλαίου της Seleco. Από το πρωτόκολλο συμφωνίας μεταξύ των τραπεζών αυτών και των παλαιών μετόχων της Seleco προκύπτει σαφώς ότι η παρέμβαση των τραπεζών είχε απλώς συμπληρωματικό χαρακτήρα. Οι τράπεζές δέχθηκαν να συμμετάσχουν στο κεφάλαιο της Seleco μόνον αφού οι παλαιοί μέτοχοι της Seleco (REL, Sofin και Friulia) δεσμεύθηκαν οριστικά ότι οι ζημίες του προηγούμενου οικονομικού έτους θα καλύπτονταν από τη REL και ότι οι υπόλοιποι μέτοχοι θα εισέφεραν 35 δισ. ITL. Οι τράπεζες δέχθηκαν επίσης να επαναδιαπραγματευθούν, κατ' αναλογία των απαιτήσεών τους, την αποπληρωμή των χρεών της Seleco.

(85) Εφόσον οι διάφορες τράπεζες, δημόσιες και ιδιωτικές, κάλυψαν την αύξηση του κεφαλαίου κατ' αναλογία των απαιτήσεών τους έναντι της Seleco (απαιτήσεις ύψους 162 δισ. ITL, δηλαδή περίπου το 40 % του συνολικού χρέους της εταιρείας στις 31 Δεκεμβρίου 1993), η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η παρέμβασή τους ήταν αναγκαστική και αποσκοπούσε κυρίως στη διαφύλαξη των απαιτήσεων αυτών. Συνεπώς, συνάγεται ότι η παρέμβαση των τραπεζών δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1 της συνθήκης.

IV.4. **Η εξαγορά του εναπομένοντας χρέους έναντι της REL το 1996**

(86) Το 1996 η Seleco εξαγόρασε από τη REL το εναπομένον χρέος ύψους 65,2 δισ. ITL έναντι 20 δισ. ITL.

(87) Η εξέταση της εν λόγω πράξης βάσει των εγγενών χαρακτηριστικών της οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το όφελος που αποκόμισε η Seleco είναι ίσο με τη διαφορά μεταξύ του επιτοκίου που επελέγη για την αναγωγή του χρέους στην παρούσα αξία (19 %), το οποίο, όπως αναφέρθηκε στην επέκταση της παρούσας διαδικασίας, υπολογίζει τον κίνδυνο δύο φορές, και του επιτοκίου που θα είχε εφαρμοστεί από έναν ιδιώτη πιστωτή, δηλαδή του πραγματικού επιτοκίου της αγοράς επαυξημένου με ένα εύλογο πριμ κινδύνου. Ωστόσο, για τους λόγους που αναφέρονται στο σημείο IV.1 της παρούσας απόφασης, η Επιτροπή θεωρεί ότι η δεύτερη αυτή πράξη αποτελεί απλώς συνέχεια στο χρόνο της πρώτης και είναι εξίσου ασυμβίβαστη με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή.

(88) Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ημερομηνία οριστικής αποπληρωμής (2015) του εναπομένοντας χρέους (65,2 δισ. ITL) και η περίοδος κατά την οποία πραγματοποιήθηκε η εξαγορά του, δηλαδή δέκα μήνες περίπου πριν από την πτώχευση της Seleco, οδήγησαν τον σύνδικο να ασκήσει ακυρωτική αγωγή (βάσει του άρθρου 67 του νόμου περί πτώχευσης) κατά της εν λόγω πράξης, καθότι ήταν πεπεισμένος για το γεγονός ότι η REL, μέτοχος της Seleco μέχρι το 1994, δεν είναι δυνατό να μη γνώριζε το 1996 την αφερεγγυότητα της εταιρείας.

(89) Κατά συνέπεια και βάσει των παρατηρήσεων που διατυπώνονται στο σημείο IV.1, το σύνολο των απαιτήσεων (μη ανακτηθεισών ή sub judice) της REL έναντι της Seleco πρέπει να θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.

IV.5. **Το μετατρέψιμο δάνειο που χορήγησε το 1996 η Friulia**

(90) Το εν λόγω δάνειο ανερχόταν σε 12 δισ. ITL για περίοδο πέντε ετών με επιτόκιο 7 %. Τέσσερα βιομηχανικά σήματα που ανήκαν στη Seleco δόθηκαν ως εγγύηση στη Friulia. Οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν ότι η Friulia συμπεριφέρθηκε όπως ένας ιδιώτης επενδυτής, καθότι ένας όμιλος τραπεζών, κατά το πλείστον ιδιωτικών, είχε χορηγήσει στη Seleco, πιθανώς το ίδιο έτος, —οι ιταλικές αρχές δεν προσδιόρισαν ποτέ τον ακριβή χρόνο της παρέμβασης των τραπεζών— ομολογιακό δάνειο 12 δισ. ITL με επιτόκιο 5 %.

(91) Η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν χωρεί σύγκριση της συμπεριφοράς της Friulia με τη συμπεριφορά των τραπεζών. Κατ' αρχάς, σε αντίθεση με την εταιρεία περιφερειακής ανάπτυξης, οι τράπεζες που αγόρασαν τις ομολογίες της Seleco είχαν απαιτήσεις ύψους 20,5 δισ. ITL έναντι της εν λόγω εταιρείας, εκ των οποίων μόνο ένα μικρό μέρος καλυπτόταν από εγγυήσεις. Η Friulia, αντίθετα, δεν είχε καμία απαίτηση έναντι της Seleco. Δεύτερον, η φύση του δανείου είναι διαφορετική (οι ιταλικές αρχές δεν απέδειξαν ποτέ το αντίθετο): στην περίπτωση των τραπεζών πρόκειται για ένα ομολογιακό δάνειο, ενώ το δάνειο της Friulia είναι μετατρέψιμο. Στο σημείο αυτό η Επιτροπή επισημαίνει ότι σύμφωνα με την ιταλική νομοθεσία, κατά τη διαδικασία εκκαθάρισης μιας εταιρείας υπό πτώχευση, οι απαιτήσεις που απορρέουν από ομολογιακό δάνειο ικανοποιούνται πριν από τις εγχειρόγραφες απαιτήσεις, δηλαδή τις απαιτήσεις που απορρέουν από άλλου είδους δάνεια. Από την άλλη πλευρά, έστω και αν η Friulia είχε εξασφαλίσει εγγυήσεις για το δάνειό της, το δικαστήριο τις ακύρωσε, διότι, όπως αναφέρεται στο άρθρο 67 του νόμου περί πτώχευσης, αποδείχθηκε ότι η Friulia γνώριζε ένα χρόνο πριν από την πτώχευση της Seleco την αφερεγγυότητα της εταιρείας. Σε αντίθεση με τη Friulia, οι τράπεζες παρενέβησαν για να προστατεύσουν τις απαιτήσεις τους και λαμβάνοντας υπόψη ότι είχαν γίνει δημόσιες παρεμβάσεις (REL και Friulia) για πολύ υψηλότερο ποσό (60,5 δισ. ITL έναντι 12 δισ.).

(92) Η Επιτροπή διατηρεί επίσης αμφιβολίες ως προς την καταλληλότητα των εγγυήσεων. Όπως προκύπτει από τη μελέτη που εκπονήθηκε το 1994 κατά παραγγελία της Friulia (βλέπε σημείο IV.2.1) κατά τα τελευταία χρόνια η φήμη της Seleco είχε επιδεινωθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε μόνο πολύ μεγάλες επενδύσεις στη διαφήμιση θα μπορούσαν να τη βελτιώσουν μακροπρόθεσμα. Η μικρή αξία των βιομηχανικών σημάτων της Seleco αποδεικνύεται από την τιμή στην οποία πωλήθηκαν τρία από τα σήματα αυτά (εξαιρουμένου του σήματος Elbe) κατά την εξαγορά των περιουσιακών στοιχείων της υπό εκκαθάρισης εταιρείας: η τιμή αυτή μόλις υπερέβη το 1 δισ. ITL. Κατά συνέπεια, ακόμη και αν η Επιτροπή δεν μπορεί να βασίσει τα συμπεράσματά της σε εκ των υστέρων ανάλυση, διαπιστώνει ότι, καίτοι η λογιστική αξία των εν λόγω σημάτων ήταν πολύ υψηλότερη, η πραγματική τους αξία φαίνεται ότι ήταν πολύ χαμηλότερη από τα 12 δισ. του δανείου. Ως εκ τούτου, το επιτόκιο θα έπρεπε να είχε καθοριστεί λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο την επισφαλή κατάσταση της Seleco (πριμ κινδύνου), αλλά και τις ανεπαρκείς πραγματικές εγγυήσεις που χορήγησε η εταιρεία.

(93) Εξάλλου, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, βάσει των πληροφοριών των ίδιων των ιταλικών αρχών, την εποχή εκείνη το επιτόκιο της αγοράς για ένα δάνειο παρόμοιο με το δάνειο που χορήγησε η Friulia, κυμαινόταν μεταξύ του 13 % και του 14 %. Πράγματι, για να δικαιολογήσουν το επιτόκιο αναγωγής στην παρούσα αξία που χρησιμοποιήθηκε στην πράξη εξαγοράς εκ μέρους της Seleco το 1996 του εναπομένοντας χρέους έναντι της REL, οι ιταλικές αρχές υποστήριξαν ότι το επιτόκιο ύψους 19 % προέκυψε από ένα βασικό επιτόκιο ύψους 13 %-14 %, που ήταν το επιτόκιο που εφαρμοζόταν το 1996 στις μεσοπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις με τις κατάλληλες εγγυήσεις, και από ένα πριμ κινδύνου ύψους 5 %-7 %, που αντικατόπτριζε την κατάσταση της εταιρείας. Συνεπώς, η Επιτροπή συμπεραίνει ότι το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε από τη Friulia δεν ανταποκρίνεται στο επιτόκιο της αγοράς.

(94) Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι η Friulia δεν ενήργησε ως ιδιώτης επενδυτής. Όπως προκύπτει σαφώς από την ακύρωση της εγγύησης από το δικαστήριο, η Friulia γνώριζε πολύ καλά, κατά το χρόνο χορήγησης του δανείου και λαμβανομένης υπόψη της οικονομικής κατάστασης της Seleco, ότι η επένδυσή της δεν θα ήταν ποτέ αποδοτική. Εξάλλου, η Επιτροπή επισημαίνει ότι κατά τη χορήγηση του εν λόγω δανείου, η Friulia, μέτοχος της Seleco, δεν είναι δυνατό να μη γνώριζε ότι οι μοναδικές επικερδείς δραστηριότητες της Seleco είχαν ήδη μεταβιβαστεί στη Multimedia, πριν από ένα μήνα. Εξάλλου, 3 μήνες μετά τη χορήγηση του εν λόγω δανείου, η Friulia αγόρασε το ένα τρίτο των μετοχών της τελευταίας.

(95) Συνάγεται ότι ένας ιδιώτης επενδυτής δεν θα είχε χορηγήσει το εν λόγω δάνειο και ότι, συνεπώς, το σύνολο των 12 δισ. ITL αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.

IV.6. **Το ομολογιακό δάνειο που χορήγησε ένας όμιλος τραπεζών το 1996**

(96) Το 1996 ένας όμιλος τραπεζών, κατά το πλείστον ιδιωτικών (71 %), χορήγησε στη Seleco μετατρέψιμο ομολογιακό δάνειο με επιτόκιο 5 %. Εφόσον πρόκειται για ιδιωτικές κυρίως τράπεζες, των οποίων η συμπεριφορά δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης 1, οι δε δημόσιες τράπεζες, που αποτελούσαν μειονότητα, συμπεριφέρθηκαν κατά τον ίδιο τρόπο με τις ιδιωτικές τράπεζες που συμμετείχαν στον όμιλο, συνάγεται ότι η παρέμβαση των τραπεζών δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Εξάλλου, η Επιτροπή παρατηρεί ότι εφόσον οι τράπεζες που συμμετείχαν στον όμιλο κατά το χρόνο της πτώχευσης είχαν απαιτήσεις έναντι της Seleco αξίας 20,5 δισ. ITL, μπορεί να δεχθεί ότι η παρέμβασή τους ήταν αναγκαστική και αποσκοπούσε κυρίως στην προστασία των απαιτήσεών τους.

IV.7. **Η επένδυση της Friulia και της Italtel στη Multimedia**

(97) Λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών υπό τις οποίες ιδρύθηκε η Multimedia, οι επενδύσεις της Italtel (η οποία χρειάστηκε να λάβει τη σύμφωνη γνώμη του ιδιώτη μετόχου της, της Siemens, για να αποκτήσει την εν λόγω συμμετοχή στη Multimedia) και της Friulia δεν περιέχουν καθαυτές στοιχεία κρατικής ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Πράγματι, πρόκειται για συμμετοχή σε μια επιχείρηση που επρόκειτο να ασκήσει δραστηριότητες σε ένα ιδιαίτερα δυναμικό και ανερχόμενο τμήμα της αγοράς, όπως αναφέρεται στο σημείο II.1.3 της παρούσας απόφασης.

V. **ΣΥΜΒΙΒΑΣΙΜΟ ΤΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΑΓΟΡΑ**

(98) Οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν το 1994 και το 1996 από τη REL και τη Friulia δεν μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά βάσει των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 της συνθήκης, διότι δεν αποτελούν ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές ούτε αποσκοπούν στην επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα. Εξάλλου, η παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 2, στοιχείο γ) δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Ομοίως, οι ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες βάσει των στοιχείων α), β) και δ) της παραγράφου 3 του άρθρου 87. Επιπλέον, ο αποδέκτης δεν είναι εγκατεστημένος σε ενισχυόμενη περιφέρεια κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3, στοιχεία α) ή γ), καθότι οι ενισχύσεις δεν αποσκοπούν στην προώθηση σημαντικού σχεδίου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ούτε στην άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους ή στην προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

(99) Συνεπώς, η Επιτροπή πρέπει να περιορίσει την εξέταση του συμβιβάσιμου των ενισχύσεων στην παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3, στοιχείο γ), και ειδικότερα πρέπει να εξετάσει εάν οι εν λόγω ενισχύσεις μπορούν να θεωρηθούν ως ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικής επιχείρησης. Πράγματι, λαμβανομένης υπόψη της οικονομικής της κατάστασης, η Seleco πρέπει να θεωρηθεί ως προβληματική επιχείρηση.

(100) Για να μπορέσει η Επιτροπή να εγκρίνει μια ενίσχυση αναδιάρθρωσης, πρέπει να αποδειχθεί ότι η αποδέκτρια επιχείρηση είναι προβληματική και ότι πληροί τα κριτήρια που ορίζονται στο σχετικό κοινοτικό πλαίσιο κανόνων (βλέπε σημείο 34 της παρούσας απόφασης). Επιπλέον, είναι απαραίτητο ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης σύμφωνο με τους γενικούς όρους που προβλέπονται στο σημείο 3.2.2 του εν λόγω πλαισίου κανόνων. Κατ' αρχάς η Επιτροπή πρέπει να βεβαιωθεί ότι η αποκατάσταση της βιωσιμότητας της Seleco ήταν πιθανή το 1994 και ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης βασιζόταν σε ρεαλιστικές υποθέσεις. Δεύτερον, η Επιτροπή πρέπει να βεβαιωθεί ότι η ενίσχυση δεν ενδέχεται να προκαλέσει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και ότι είναι ανάλογη με το κόστος και τα πλεονεκτήματα της αναδιάρθρωσης.

(101) Βάσει του σχετικού κοινοτικού πλαισίου κανόνων, ως προβληματική νοείται η επιχείρηση η οποία δεν είναι σε θέση να εξυγιανθεί με ίδιους πόρους ή συγκεντρώνοντας τα απαραίτητα κεφάλαια από τους μετόχους της. Η χρηματοοικονομική αδυναμία της επιχείρησης οφείλεται κατά κανόνα σε πενιχρή παρελθούσα απόδοση και ισχνές μελλοντικές προοπτικές. Τα τυπικά συμπτώματα είναι η μειούμενη αποδοτικότητα ή το αυξανόμενο μέγεθος των ζημιών, ο φθίνων κύκλος εργασιών και η κλιμάκωση των χρεών. Όπως τεκμηριώνεται στο σημείο II της παρούσας απόφασης, η Seleco πρέπει να θεωρηθεί ως προβληματική επιχείρηση κατά την έννοια του σχετικού κοινοτικού πλαισίου κανόνων.

(102) Για τους λόγους που αναφέρονται στο σημείο IV.2.2, η Επιτροπή θεωρεί ότι το σχέδιο αναδιάρθρωσης της Seleco βασιζόταν σε μη ρεαλιστικές υποθέσεις και σε μια ακατάλληλη και μη συνεκτική στρατηγική ως προς τη θέση που έπρεπε να καταλάβει η εταιρεία. Οι προβλέψεις σχετικά με τους μελλοντικούς όρους εκμετάλλευσης βασίζονταν κατά μεγάλο μέρος σε εξωτερικούς παράγοντες που δεν ήλεγχε η επιχείρηση. Έστω και αν η Seleco ασκούσε δραστηριότητες σε ορισμένους αναπτυσσόμενους τομείς (προϊόντα επαγγελματικής χρήσης και συσκευές βιντεοεγγραφής), ωστόσο επικέντρωσε τις προσπάθειές της μόνο στον τομέα στον οποίο είχε επέλθει κορεσμός, δηλαδή στις έγχρωμες τηλεοράσεις.

(103) Δεδομένου ότι στην περίπτωση της Seleco δεν πληρούται το κριτήριο της βιωσιμότητας που απαιτείται από το σχετικό κοινοτικό πλαίσιο κανόνων, περιττεύει η εξέταση των υπόλοιπων προβλεπόμενων κριτηρίων. Ωστόσο, η Επιτροπή επιθυμεί να διατυπώσει ορισμένες παρατηρήσεις επί του θέματος.

(104) Για να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις αναδιάρθρωσης, πρέπει να ληφθούν μέτρα για να εξαλειφθούν κατά το δυνατό οι δυσμενείς επιπτώσεις τους στους ανταγωνιστές. Όμως, η Seleco λάμβανε δημόσιες ενισχύσεις επί δώδεκα περίπου χρόνια, χωρίς να βελτιωθεί σημαντικά η κατάστασή της. Αυτή η εξάρτηση από τις δημόσιες ενισχύσεις είχε εξάλλου οδηγήσει την Επιτροπή να επισημάνει στις ιταλικές αρχές ότι δεν έπρεπε να χορηγηθούν άλλες κρατικές ενισχύσεις στην εταιρεία. Στην απόφαση της 20ής Μαΐου 1992 η Επιτροπή είχε προειδοποιήσει τις ιταλικές αρχές ότι κάθε νέα ενίσχυση θα αποτελούσε καταρχήν αντικείμενο αρνητικής απόφασης από την πλευρά της. Συνεπώς, συνάγεται ότι το κριτήριο αυτό δεν πληρούται.

(105) Το ύψος και η ένταση της ενίσχυσης που ορίζεται στο κοινοτικό πλαίσιο κανόνων πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο δυνατό που απαιτείται για να καταστεί δυνατή η αναδιάρθρωση και πρέπει να σχετίζονται με τα προβλεπόμενη οφέλη από κοινοτική άποψη. Κατά συνέπεια, οι αποδέκτες της ενίσχυσης θα πρέπει κανονικά να συμβάλουν σημαντικά στο σχέδιο αναδιάρθρωσης χρησιμοποιώντας ίδιους πόρους ή εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης σύμφωνα με τους όρους της αγοράς. Στην προκειμένη περίπτωση κατά την εισφορά κεφαλαίου του 1994 το ποσοστό της εισφοράς του δημόσιου τομέα σε σχέση με την εισφορά του ιδιωτικού τομέα είναι 49 % έναντι 51 %. Χώρις την εισφορά του δημόσιου τομέα ο ιδιώτης μέτοχος δεν θα είχε δεχθεί μια νέα έισφορά κεφαλαίου στην εταιρεία, δεδομένου ότι οι μέτοχοι είχαν ήδη αποφασίσει ότι η καλύτερη λύση ήταν η εκκαθάριση της Seleco.

(106) Μετά την αποτυχία του σχεδίου αναδιάρθρωσης, που ήταν αναμενόμενη για τους λόγους που αναφέρονται στο σημείο IV.2, μόνο νέες εισφορές χρηματικών πόρων θα μπορούσαν να διατηρήσουν την εταιρεία σε λειτουργία. Τα κεφάλαια αυτά εισφέρθηκαν το 1996 κατά τη δεύτερη πράξη αύξησης κεφαλαίου και χρηματοοικονομικής εξυγίανσης της εταιρείας. Στην περίπτωση αυτή η πρόσθετη εισφορά του ιδιωτικού τομέα ήταν 30,8 δισ. ITL και η εισφορά του δημοσίου τομέα 60,5 δισ. ITL. Κατόπιν των δύο πράξεων αύξησης κεφαλαίου (1994 και 1996) η συνολική εισφορά πόρων στη Seleco ανήλθε σε 55,4 %, από την πλευρά του δημόσιου τομέα και σε 44,6 %, από την πλευρά του ιδιωτικού τομέα.

(107) Η Επιτροπή θεωρεί ότι, ακόμη και αν στην πρώτη πράξη η πλειονότητα των πόρων προήλθε από τους ιδιώτες επενδυτές, η εισφορά αυτή αποτελεί πλειονότητα μόνο θεωρητικά. Ειδικότερα, για τους λόγους που αναφέρονται στα σημεία IV.1 και IV.4 της παρούσας απόφασης, ο τρόπος με τον οποίο χειρίστηκε η REL την ανάκτηση των απαιτήσεών της έναντι της Seleco ύψους 82 δισ. ITL, ισοδυναμεί με πλήρη σχεδόν παραίτηση από το ποσό αυτό ήδη από το 1994. Το ότι η δημόσια παρέμβαση του 1994 εκ των πραγμάτων εξασφάλισε την πλειονότητα των πόρων επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι, όπως διευκρινίζεται στο σημείο II.1.1 της παρούσας απόφασης, όλοι οι μέτοχοι της Seleco, από τον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα, σκόπευαν την εποχή εκείνη να εκκαθαρίσουν την εταιρεία και το ενδεχόμενο αυτό αποφεύχθηκε μόνο χάρη στην παρέμβαση των ιταλικών αρχών. Εξάλλου, η εξέλιξη της κατάστασης της επιχείρησης το 1994 (ζημίες ύψους 41,6 δισ. ITL) και το 1995 (ζημίες ύψους 64,2 δισ. ITL) επιβεβαιώνει ότι η εκκαθάριση της εταιρείας το 1994 ήταν η μόνη βιώσιμη λύση. Πράγματι, κατά τη δεύτερη πράξη αύξησης κεφαλαίου/χρηματοδότησης, η εισφορά του δημόσιου τομέα κάλυψε το 60 % των επενδυθέντων κεφαλαίων. Συνεπώς, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η αρχή της αναλογικότητας δεν τηρήθηκε σε καμία από τις δύο αυξήσεις κεφαλαίου.

(108) Το σχέδιο αναδιάρθρωσης για την περίοδο 1993-1996, για τους λόγους που αναφέρονται στο σημείο IV.2.1 της παρούσας απόφασης, δεν επέτρεπε την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας της επιχείρησης εντός εύλογου χρονικού διαστήματος βάσει ρεαλιστικών υποθέσεων όσον αφορά τους μελλοντικούς όρους λειτουργίας. Όσον αφορά την πράξη αύξησης κεφαλαίου/χρηματοδότησης του 1996, η Επιτροπή παρατηρεί ότι οι ιταλικές αρχές δεν κοινοποίησαν άλλο σχέδιο αναδιάρθρωσης που θα της επέτρεπε να θεωρήσει αποδεκτή τη δεύτερη αυτή πράξη.

(109) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι δεν πληρούνται τα κριτήρια που προβλέπονται στο κοινοτικό πλαίσιο κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, η παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3, στοιχείο γ) δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Συνεπώς, οι ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

VI. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

(110) Η Ιταλία έθεσε σε εφαρμογή τη μετατροπή σε μετοχές ενός δανείου 6 δισ. ITL και την εισφορά νέου κεφαλαίου ύψους 7 δισ. ITL από τη Friulia υπέρ της Seleco, που είχαν κοινοποιηθεί στις 30 Μαρτίου 1994, προτού η Επιτροπή αποφανθεί σχετικά. Η Επιτροπή διαπιστώνει επίσης ότι οι υπόλοιπες ενισχύσεις τέθηκαν σε εφαρμογή κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ.

Πρόκειται ιδιαίτερα για τις ακόλουθες ενισχύσεις:

— μερική παραίτηση εκ μέρους της REL από 16,8 δισ. επί απαιτήσεων ύψους 82 δισ. ITL το 1994 και εξαγορά του εναπομένοντος χρέους ύψους 65,2 δισ. ITL έναντι 20 δισ. ITL το 1996,

— χορήγηση εκ μέρους της Friulia μετατρέψιμου δανείου 12 δισ. ITL με επιτόκιο 7 % και με ενέχυρο τέσσερα βιομηχανικά σήματα της Seleco το 1996.

(111) Κατά συνέπεια οι ενισχύσεις αυτές είναι παράνομες. Για τους λόγους που προαναφέρονται, οι εν λόγω ενισχύσεις είναι επίσης ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που δεν μπορούν να επωφεληθούν από καμία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης.

(112) Όταν η Επιτροπή αποφαίνεται ότι μια παράνομη ενίσχυση είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ, η Επιτροπή καλεί το κράτος μέλος να ανακτήσει την ενίσχυση από τον αποδέκτη, όπως επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1973, υπόθεση 70/72 Επιτροπή κατά Γερμανίας [12], της 24ης Φεβρουαρίου 1987, υπόθεση 310/85 Deufil κατά Επιτροπής [13] και της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, υπόθεση C-5/89 Επιτροπή κατά Γερμανίας [14].

(113) Συνεπώς, οι ιταλικές αρχές πρέπει να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για νά αποκατασταθεί η οικονομική κατάσταση στην οποία θα βρισκόταν η επιχείρηση χωρίς τη χορήγηση της ασυμβίβαστης ενίσχυσης. Πρέπει λοιπόν να προβούν στην ανάκτηση των παράνομων και ασυμβίβαστων ενισχύσεων προσαυξημένων με τόκους από την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν στη διάθεση του αποδέκτη μέχρι την πραγματική τους ανάκτηση από την αποδέκτρια εταιρεία Seleco, η οποία τελεί υπό εκκαθάριση. Για την ορθή εκτέλεση της απόφασης της Επιτροπής, το κράτος μέλος καλείται να υιοθετήσει τη συμπεριφορά ενός ιδιώτη πιστωτή (και τουλάχιστον να επιδείξει την ίδια μέριμνα για την ανάκτηση των απαιτήσεών του, όπως τα φορολογικά χρέη ή τα χρέη σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης) και να επιδιώξει άμεσα την ανάκτηση της ενίσχυσης προσφεύγοντας σε κάθε διαθέσιμο εκ του νόμου μέσο συμπεριλαμβανομένης της κατάσχεσης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης και, εν ανάγκη, της εκκαθάρισης της τελευταίας, εάν δεν είναι σε θέση να επιστρέψει τους εν λόγω πόρους. Το προϊόν της εκποίησης των περιουσιακών στοιχείων επιτρέπουν την ικανοποίηση των διαφόρων πιστωτών, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και το κράτος μέλος, έστω και αν δεν επαρκούν για να καλυφθεί το σύνολο των χρεών της επιχείρησης και, συνεπώς, δεν ανακτηθεί ολοσχερώς η ενίσχυση. Η εκκαθάριση της επιχείρησης υπό τις συνθήκες αυτές εξακολουθεί να είναι σημαντική από την άποψη του ανταγωνισμού, διότι αποδεσμεύει το μερίδιο αγοράς που κατείχε η υπό εκκαθάριση επιχείρηση και το θέτει στη διάθεση των πιστωτών, παρέχοντας στους τελευταίους τη δυνατότητα να αποκτήσουν τα περιουσιακά στοιχεία και να τα αξιοποιήσουν αποτελεσματικότερα.

(114) Ωστόσο, υπάρχουν περιστάσεις που μπορούν να εμποδίσουν τη διαδικασία αυτή, να θέσουν εν αμφιβάλω την αποτελεσματικότητα της απόφασης ανάκτησης και να καταστήσουν ανίσχυρους τους κανόνες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις. Τούτο μπορεί να συμβεί όταν, κατόπιν μιας έρευνας ή μιας απόφασης της Επιτροπής, τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού «ongoing-concern» της επιχείρησης μεταβιβάζονται σε άλλη εταιρεία ελεγχόμενη από τα ίδια πρόσωπα, με όρους που δεν ανταποκρίνονται στις τιμές της αγοράς ή με αδιαφανείς διαδικασίες. Παρόμοιες πράξεις ενδέχεται να έχουν ως στόχο να τεθούν τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία εκτός του πεδίου εφαρμογής της απόφασης της Επιτροπής και να συνεχιστεί στο διηνεκές η εν λόγω οικονομική δραστηριότητα.

(115) Όπως και σε κάθε άλλη διαδικασία ανάκτησης, το κράτος μέλος, για να ενεργήσει ως επισπεύδων πιστωτής, πρέπει να αναλώσει όλα τα διαθέσιμα από το νόμο μέσα, όπως για παράδειγμα όσα αφορούν τις αγωγές για απάτη έναντι των πιστωτών από πράξεις της υπό εκκαθάριση επιχείρησης κατά την ύποπτη περίοδο πριν από την πτώχευση, τα οποία επιτρέπουν να κηρυχθούν άκυρες οι εν λόγω πράξεις.

[12] Συλλογή 1973, σ. 813.
[13] Συλλογή 1987, σ. I-901.
[14] Συλλογή 1990, σ. I-3437.

(116) Επιπλέον, για να μην καταστεί ατελέσφορη η απόφαση και για να αποφευχθεί η συνέχιση της στρέβλωσης της αγοράς, η Επιτροπή μπορεί να υποχρεωθεί να απαιτήσει να μην σταματήσει η ανάκτηση στην αρχική εταιρεία, αλλά να επεκταθεί στην επιχείρηση που συνεχίζει ενδεχομένως τη δραστηριότητα της αρχικής επιχείρησης χρησιμοποιώντας μέσα παραγωγής που της έχουν μεταβιβαστεί, όταν ορισμένα στοιχεία της μεταβίβασης οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υφίσταται οικονομική συνέχεια μεταξύ των δύο επιχειρήσεων.

(117) Μεταξύ των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή εξετάζει το αντικείμενο της μεταβίβασης, (στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού, χρησιμοποίηση του ίδιου εργατικού δυναμικού, δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία) το τίμημα της μεταβίβασης, την ταυτότητα των μετόχων ή των ιδιοκτητών της αγοράστριας και της αρχικής επιχείρησης, το χρόνο κατά τον οποίο πραγματοποιείται η μεταβίβαση (μετά την έναρξη της έρευνας, την κίνηση της διαδικασίας ή την έκδοση της οριστικής απόφασης) και τέλος την οικονομική λογική της πράξης.

(118) Εν προκειμένω, η Seleco, το Μάρτιο του 1996, συγκέντρωσε τις αποδοτικότερες δραστηριότητές της (μόνιτορ και μηχανήματα προβολής εικόνων βίντεο) στην εταιρεία Multimedia (η οποία ιδρύθηκε το προηγούμενο έτος από το μέτοχο αναφοράς, κ. Rossignolo) εισέφερε 29 δισ. ITL στο κεφάλαιο της εν λόγω εταιρείας και απέκτησε την πλήρη κυριότητά της. Η πράξη αυτή, που συνέβαλε διττώς στην απώλεια ουσιαστικών στοιχείων της Seleco (περιουσιακά στοιχεία και μετοχικό κεφάλαιο) πραγματοποιήθηκε μετά την απόφαση της Επιτροπής της 10ης Οκτωβρίου 1994 για την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης. Η Multimedia ελέγχεται πλήρως από τη Seleco, η οποία κατέστη μοναδικός ιδιοκτήτης της. Επιπλέον, είναι πιθανό ότι η πράξη αυτή δεν περιορίστηκε στη μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων και ότι η μεταβίβαση των βασικών δραστηριοτήτων της Seleco συνοδεύτηκε από μεταβίβαση του αντίστοιχου προσωπικού (ή ενός μέρους του) στη Multimedia και συνεπώς, από μεταβίβαση τουλάχιστον των υποχρεώσεων κοινωνικής ασφάλισης.

(119) Τέσσερις μήνες μετά την πράξη αυτή (και εννέα μήνες πριν από την πτώχευσή της), η Seleco, η οποία την εποχή εκείνη ήλεγχε πλήρως τη Multimedia, πώλησε τα δύο τρίτα των μετοχών της τελευταίας σε τρεις μετόχους, μεταβιβάζοντας στον καθένα το ένα τρίτο: Italtel, Friulia και Seleco. Στην πραγματικότητα η Multimedia παρέμενε υπό τον έλεγχο της Seleco (η οποία μεταβίβασε το μερίδιό της σε μια εικονική εταιρεία, τη Finanziaria Elettronica srl, την οποία ελέγχει κατά 99 %) ή/και του μετόχου της Friulia (τρίτου μετόχου της Seleco, που κατείχε, το Φεβρουάριο του 1996, ποσοστό 3,49 % στο εταιρικό κεφάλαιο ύψους 32,759 δισ. ITL, η οποία όμως της είχε χορηγήσει μετατρέψιμο δάνειο ύψους 12 δισ. ITL).

(120) Κατά συνέπεια, η αποτελεσματική εκτέλεση της απόφασης ανάκτησης των παράνομων και ασυμβίβαστων ενισχύσεων προϋποθέτει ότι οι ιταλικές αρχές θα στραφούν όχι μόνο κατά της Seleco, αλλά και κατά της Multimedia, καθώς και κατά κάθε άλλης επιχείρησης υπέρ της οποίας μεταβιβάστηκαν ενδεχομένως τα περιουσιακά στοιχεία κατά τρόπο που θα μπορούσε να καταστήσει ατελέσφορη της παρούσα απόφαση,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Οι ακόλουθες κρατικές ενισχύσεις που έθεσε σε εφαρμογή η Ιταλία υπέρ της Seleco Spa δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά:

α) η μερική παραίτηση, εκ μέρους της Ristrutturazione Elettronica Spa, από απαιτήσεις 16,8 δισ. ITL επί συνολικών απαιτήσεων ύψους 82 δισ. ITL το 1994·

β) η εξαγορά, εκ μέρους της Seleco Spa, των υπολειπόμενων απαιτήσεων της Ristrutturazione Elettronica Spa ύψους 65,2 δισ. ITL έναντι καταβολής τιμήματος 20 δισ. ITL το 1996·

γ) η μετατροπή σε μετοχικό κεφάλαιο, εκ μέρους της Friulia Spa, δανείου ύψους 6 δισ. ITL που χορήγησε η εν λόγω εταιρεία το 1992·

δ) η εισφορά νέου κεφαλαίου ύψους 7 δισ. ITL από τη Friulia Spa το 1994·

ε) η χορήγηση το 1996, εκ μέρους της Friulia Spa, μετατρέψιμου δανείου ύψους 12 δισ. ITL με επιτόκιο 7 % επί ενεχύρω τεσσάρων βιομηχανικών σημάτων της Seleco SpA.

Άρθρο 2

1. Η Ιταλία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση των αναφερομένων στο άρθρο 1 ενισχύσεων, οι οποίες χορηγήθηκαν ήδη παράνομα στους αποδέκτες, από τη Seleco Spa και, δευτερευόντως, για το μέρος των ενισχύσεων που δεν θα καταστεί δυνατό ενδεχομένως να ανακτηθεί από τη Seleco Spa, από την εταιρεία Seleco Multimedia srl και από κάθε άλλη επιχείρηση υπέρ της οποίας πραγματοποιήθηκαν μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων κατά τρόπον ώστε να καταστεί ατελέσφορη η παρούσα απόφαση.

2. Η ανάκτηση πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας. Επί των ανακτωμένων ποσών οφείλονται τόκοι από τον χρόνο κατά τον οποίο τέθηκαν στη διάθεση του δικαιούχου μέχρι την πραγματική τους ανάκτηση. Οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων κατά το χρόνο χορήγησης των ενισχύσεων.

Άρθρο 3

Η Ιταλία ενημερώνει την Επιτροπή εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 2 Ιουνίου 1999.

Για την Επιτροπή

Karel VAN MIERT

Μέλος της Επιτροπής